

江戸書物問屋

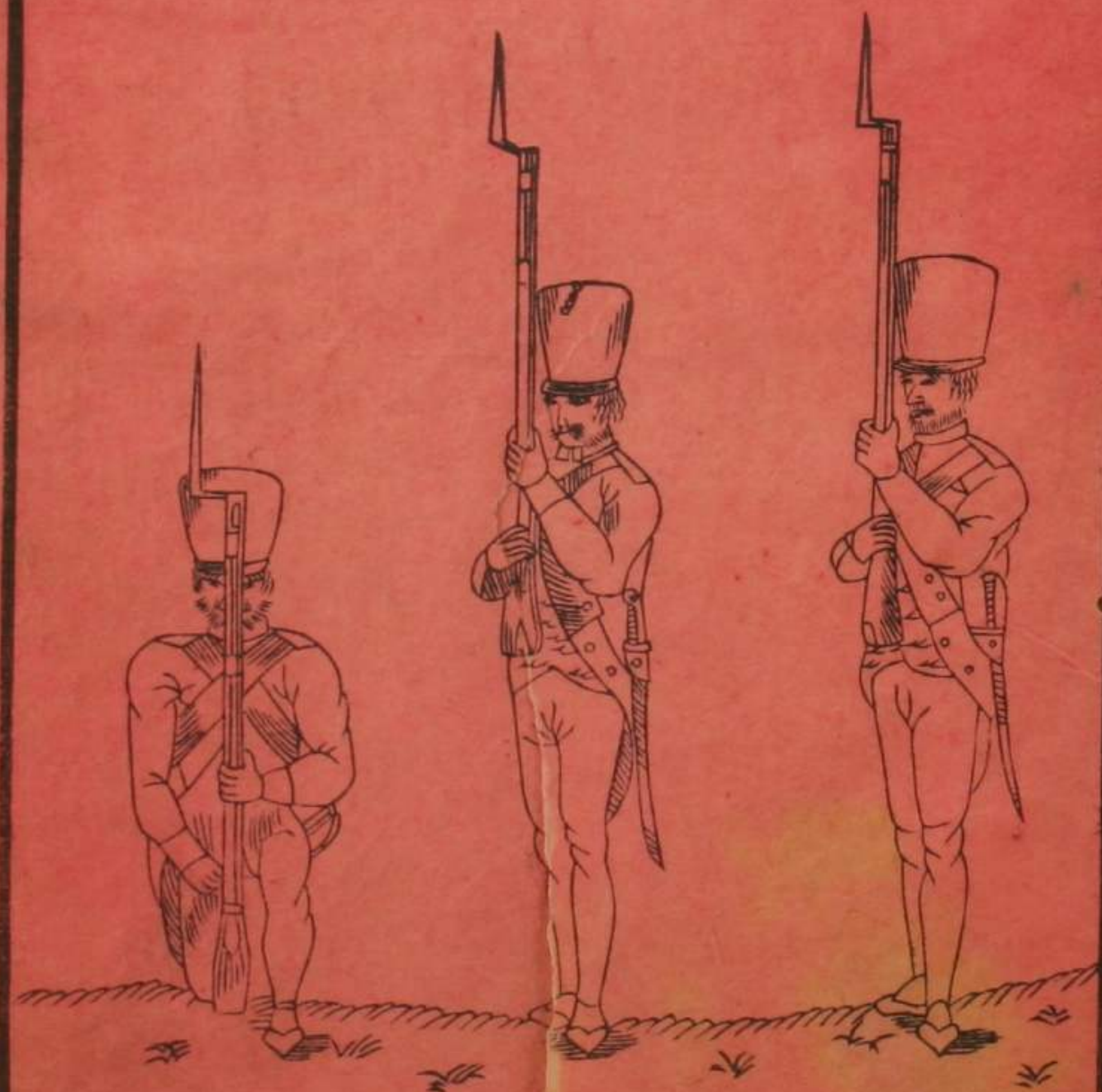
播磨屋勝五郎
本石町十軒店

曾田勇二藏版

安政三年丙辰三月

DE
SOLDATEN-SCHOOL
VOOR DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
INFANTERIE.

DE
SOLDATEN-SCHOOL.
銃卒訓語

DE
SOLDATEN-SCHOOL

VOOR DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
INFANTERIE.

Origineelwitgave.

In 's GRAVENHAGE en te AMSTERDAM,

Bij DE GEBROEDERS VAN CLEEF.

1833.

Extract uit het besluit van Z. K. H.
den Souvereinen Vorst enz. in da,
to 29 Decembre 1814. No. 55.

Art. 1.

Aan de gebroeders van Cleef
Boekdrukkers en Boekverkoopers in 's
Gravenhage en te Amsterdam, wordt
geaccordeerd het uitsluitend octrooi voor
hen, hunne Erven of recht verkrijgenden,
om binnen dese Landen te mogen druk-
ken en uitgeven alle Militaire Reglemen-
ten, verordeningen en Instructiën, hoe
ook genaamd, welke op Onzen last, door of
van wege het Departement van Oorlog,
door den druk zullen worden gemeenge-
maakt; wordende mitodien, ten behoeve
van de Supplianten, gehouden voor alhier
geinsereerd de bepalingen van ons Besluit
van den 24° 11. No. 1, tegen het nadrukken
van boeken en werken, waarvan de eigen-
dom aan anderen toekomt.

Extract uit het Besluit van Z. M.
in da to 10 October 1829. No. 23.

Art. 8.

Het is Onze begeerte, dat het Depar-
tement van Oorlog wake, ten einde zij
bij het genot van het hien in den jare
1814 verleende octrooi volkomen wor-
den gehandhaafd.

De uitgevers deses, allen geheel en
of gedeeltelijken nadruk willen de voor-
komen, erkennen geene exemplaren
voor echt, dan voorzien van hinnen
naamtekening.

Gebroeders van Cleef

I N H O U D.

EERSTE HOOFDDEEL.

Formatie van een regiment in orde van bataille.	Blz. 1.
Orde van parade.	5.
Plaatsing der officieren en onderofficieren in de orde van bataille.	6.
Plaatsing der hoofdofficie- ren, adjudanten en adju- danten onder-officieren,	8.
Plaatsing der tamboers en muskanten.	9.
De vaandelwacht.	11.
Onderrijsing der regemen- ten.	14.
Onderrijsing der officieren.	14.
Onderrijsing der onderofficie-	

ren. — 16.

TWEEDE HOOFDDEEL.

Soldaten-school. — 20.

Verdeeling der soldaten-
school. — 25.

EERSTE AFDEELING.

Eerste les.

Positie van den soldaat. . . — 28.

Bemerkingen betrekkelijk
den stand van den soldaat. — 29.

Tweede les.

Rechtsom, linksom, rechtsom
keert. — 37.

Derde les.

Grondregels van den gewonen
pas regtuit. — 40.

Bemerkingen betrekkelijk de
beginselen van den pas. — 43.

Algemeene bemerkingsen
betrekkelijk den pas regtuit,
den marsch schuin rechts
en den linker voet bij den
marsch schuin links. . . — 47.

Vierde les.

Grondregels van den schuin-
schen marsch. — 49.

TWEEDE AFDEELING.

Het dragen van het geweer. — 56.

Eerste les.

Grondregels in het dragen
van het geweer. — 57.

Bemerkingen betrekkelijk
het dragen van het geweer. — 58.

Tweede les.

Handgrepen. — 61.

Lading in twaalf tempo's. — 63.

Positie van het eerste gelid. — 77.

Positie van het tweede gelid. — 78.

Positie van het derde gelid. — 80.

Positie van den soldaat met
het geweer bij den voet. — 87.

Visitatie der geweren. — 89.

Bemerkingen nopens de
handgrepen. — 108.

Derde les.

Lading in vier tempo's. — 109.

Bemerkingen, betrekkelijk
de ladingen. — 112.

Vierde les.

De vuren. — 113.

Vuren rechtuit. — 114.

Schijnscbe vuren. — 115.

Positie der drie gelederen bij
het vuur schijns-rechts. . . — 116.

Positie der drie gelederen bij
het vuur schijns-links. . . — 118.

Bemerkingen betrekkelijk
de schijnscbe vuren. — 120.

Twee gelederen-vuur. — 122.

Algemeene bemerkingsen be-
trekkelijk de vuren. — 127.

Algemeene bemerkingsen,
rakende de tweede afdeeling
der soldatan-school. — 129.

Den pas marqueren. — 130.

Den pas veranderen. — 132.

DERDE AFDEELING.

Eerste les.

Bemerkingen betrekkelijk
den gewinden pas. — 145.

Tweede les.

Marsch uit de flank. — 149.

Bemerkingen betrekkelijk
den marsch uit de flank. — 150.

Bemerkingen betrekkelijk
den marsch uit de flank. — 156.

Derde les.

Rigting. — 157.

Bemerkingen omtrent de
grondbeginselen der rigting. — 162.

Vierde les.

Zwenkingen. — 166.

Zwenkingen op de plaats. — 168.

Bemerkingen nopens de
grondregels der zwen

kingen. — 175.

Van directie veranderen
naar de zijde van den
güide. — 177.

D E
SOLDATEN-SCHOOL
 VOOR DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
INFANTERIE.

— — — — —
 EERSTE HOOFDDEEL.

*Formatie van een regiment in
 orde van bataille.*

*Welke ook de plaats eener brigade in
 de orde van bataille zij, altijd zal het oud-
 ste der beide regimenten, dit welke zij
 bestaat, op den rechter-, en het jongste op
 den linker vleugel te staan komen.*

*Het eerste bataillon van ieder regi-
 ment, welke plaatsen de regimenten ook
 in hunne brigade mogen vervullen, zal*

altijd op den rechter-, en het tweede op den linker vleugel geplaatst worden. De ruimte (intervalle) tusschen de bataillons zal zijn van veertig voeten.

Jeder bataillon zal zijn samengesteld uit eene rechter- en eene linkerflank-kompagnie, en vier center-kompagnien. Het depot plaatst sich op den linker vleugel van het regiment op eene bataillon-intervalle.

In ieder bataillon zullen de kompagnien van de rechter- naar de linkerzijde, ingevolge haar nummer, worden geplaatst. De rechter-flank-kompagnie op den rechter-, en linkerflank-kompagnie op den linker vleugel.

Jeder bataillon zal verdeeld worden in twee halve bataillons, onder den naam van rechter-half bataillon en linker-half bataillon.

Jedere kompagnie, hetzij rechter- of linkerflank-kompagnie of fuseliers, zal eene divisie uitmaken, welke

in twee pelotons zal worden verdeeld; de centerpelotons zullen door 1ste, 2de, 3de, 4de, 5de, 6de, 7de en 8ste worden onderscheiden, beginnende met den rechter- en eindigende met den linker vleugel. De rechter- en linkerflank-divisiën van ieder bataillon zullen in dat getal niet begrepen zijn; zij zullen hunne benaming van rechter- en linkerflank-divisiën behouden, en insgelijks in twee pelotons verdeeld wesen.

Het eerste en tweede center-peloton van ieder bataillon zal de eerste divisie uitmaken, het derde en vierde peloton de tweede divisie, het vijfde en zesde de derde divisie, en het zevende en achtste de vierde divisie; de rechter- en linkerflank-kompagnien zullen op sich selve blijven.

Jeder peloton zal in twee gelijke deelen gesplitst worden, onder den naam van sectiën: die van den rechter vleugel

zal eerste sectie, en die van den linker vleugel tweede sectie genoemd worden.

In iedere kompagnie, welke ook hare plaats zij in het bataillon, zullen de manschappen, naar hunne grootte, van den rechter-naar den linker vleugel gesteld worden. Een derde gedeelte, zijnde de grootste manschappen, maakt het eerste gelid; een derde, bestaande uit de kleinste, komt in het tweede gelid; en het overige derde wordt in het derde gelid geplaatst.

De afstand van het ene gelid tot het andere zal een voet wezen, gemeten van de borst der manschappen in het tweede en derde gelid tot aan den rugg van hunnen voorman, of wel tot aan den ransel, indien de soldaat dien omkeeft.

Wanneer de regementen op den voet van vrede zijn, en men, hetzij met het bataillon alléén of met het regement, manoeuvreren moet, en, over het geheel genomen, iedere kompagnie minder dan twintig rotten onder de wapens kan brengen,

zullen de pelotons op twee gelederen gesteld worden, om bijna eene gelijke uitbreidheid te beslaan, als zij op drie gelederen doen zouden, indien het regement op den voet van oorlog was. Om in ieder bataillon de pelotons van eene gelijke sterkte te maken, zal men, indien het noodig is, manschappen van de ene center kompagnie in de andere doen overgaan.

Orde van Parade.

De orde van parade zal dezelfde als die van bataille zijn, met dit onderscheid, dat de sappeurs en musikanten zich op den rechter vleugel van het regement, en de tamboers op den rechter vleugel van hunne bataillons zullen plaatsen, op eenen onderlingen afstand van vier paffen van elkander. De sappeurs van het regement zullen zich alsdan reeenigen en zich op twee gelederen stellen.

De hoofdofficieren plaatsen zich als dan voor het front, op denzelfden afstand van het eerste gelid, welke voor hen achter het front is bepaald.

Plaatsing der officieren en onderofficieren in de orde van bataille.

De kapitein op den rechter vleugel van deszelfs compagnie of divisie, in het eerste gelid.

De eerste luitenant op den rechter vleugel van het tweede peloton, in het eerste gelid.

De tweede luitenant, als rotsluiters, achter het midden der tweede sectie van het eerste peloton.

De sergeant-majoor, als rotsluiters, achter het midden der tweede sectie van het tweede peloton.

De oudste sergeant in het derde gelid achter den kapitein.

De tweede sergeant in het derde ge-

lid achter den eersten luitenant. — Deze beide sergeanten zullen in de evolutien door den naam van vervullings-officieren onderscheiden worden, en rechterguides van hunne pelotons zijn.

De derde sergeant, als rotsluiters, achter den linker vleugel van het eerste peloton.

De vierde sergeant, als rotsluiters, achter den linker vleugel van het tweede peloton. — Deze beide sergeanten zullen bij de evolutien linker-guides van hunne pelotons zijn.

In het laatste peloton van ieder bataillon zal de vierde sergeant op den linker vleugel van het eerste gelid van het bataillon geplaatst worden; achter zich hebbende een korporaal in het derde gelid.

De fouriers der beide flank-, zoo wel als die der center-kompagnien, de vaandeldrager, en twee ge oefende korporaals, zullen de vaandelmacht uitmaken.

De in het gelid staande korporaals zullen op de beide vleugels van hunne divisie naarmate hunner grootte, maar bij werkeur in het eerste en derde gelid gesteld worden, in dien voege, dat de beide pelotons zich door korporaals in het eerste en derde gelid geëncadreed bevinden.

Bij afwezenheid van officieren of onderofficieren, zullen hunne plaatsen vervuld worden naar de opvolging der rangen in iedere kompagnie. Maar bij gelijktijdige afwezenheid van den kapitein en eerste luitenant van eene kompagnie, zal de kommandant van het regiment, indien hij het goed vindt, eenen eerste luitenant van eene andere kompagnie kunnen zenden, om gedurende de exercitie degenen, van welke en kapitein en eerste luitenant afwesend zijn, te kommanderen.

Plaatsing der hoofdofficieren, adjudanten en adjudanten-onderofficieren.

De hoofdofficieren zullen te paard, maar de adjudanten te voet zijn.

De kolonel zal zich plaatsen, dertig passen achter het opsluitend gelid (gelid der rotsluiters), tegenover het midden der ruimte tusschen de beide bataillons van zijn regiment.

Ieder luitenant-kolonel twintig passen achter het opsluitend gelid van zijn bataillon, tegenover het vaan der rot.

De adjudant van elk bataillon op acht passen van het opsluitend gelid van zijn bataillon, achter het midden van het rechter-halve bataillon.

De adjudant-onderofficier van elk bataillon op acht passen van het opsluitend gelid, achter het midden van het linkerhalve bataillon.

Plaatsing der tamboers en musikan-ten.

De tamboers van elk bataillon zullen op twee gelederen gesteld worden, vijftien passen achter het derde peloton van hún bataillon.

De tamboer-majoor zal aan het hoofd der tamboers van het eerste bataillon zijn, en de korporaa's tamboers van elk bataillon zullen zich stellen aan het hoofd der tamboers van het bataillon, waartoe zij behooren; die van het eerste bataillon zal zich stellen op den rechter vleugel in het eerste gelid der tamboers, wanneer de tamboer-majoor zich present bevindt.

De pipers zullen zich in één gelid voor de tamboers rangeren. In orde van parade zullen de tamboers zich op vier passen van den rechter vleugel van het bataillon stellen, de pipers gerigt met deszelfs derde gelid, en de tamboer-majoor met het eerste.

Wanneer er zich musikanten bij de regementen bevinden, zullen zij zich in orde van bataille twee passen achter de tamboers van het eerste bataillon, plaatsen; doch wanneer de tamboers zich op den rechter vleugel bevinden, zullen de musikanten zich links van die van het eerste bataillon plaatsen, welke aldan zooveel rechts zullen aanschrijven.

De vaandelwacht.

De vaandelwacht van elk bataillon, zamengesteld uit de zes fouriers, den vaandeldrager, en twee geoefende korporaa's, zal geplaatst worden aan den linker vleugel van het zesde peloton (de flank-kompagnie er onder begrepen) en zal een gedeelte der tweede sectie van hetzelfde uitmaken.

Het eerste gelid van de vaandelwacht zal bestaan uit den vaandeldrager, hebbende aan zijne rechter- en linkersijde een

nen fourier.

Het tweede gelid zal bestaan uit eenen fourier en twee korporaals. — In het derde gelid zullen drie fouriers geplaatst worden.

De onderofficieren in het vaandelpeloton zullen, even als de vervillingsonderofficieren, en die in het opsluitend gelid en voor het encadrement bestemd, het geweer hoog in den rechterarm dragen.

Men zal bij voorkeur in het tweede gelid der vaandelwacht plaatsen den fourier en de twee korporaals, die de meeste regelmatigheid en volmaaktheid, zooten aanzien hinner houding onder het geweer, als in den marsch bezitten.

Het vaandel zal door den vaandeldrager gedragen worden.

De kolonel of, bij deszelfs afwezenheid, de kommandant van het regiment, zal een onderofficier benoemen, welke de fanion van het tweede bataillon moet

dragen. Het is voor den marsch in bataille, te van het grootste aan belang, dat de vaandeldrager, zoowel als deze onderofficier, met de uiterste zorgvuldigheid in de juistheid van den pas geoeftend zijn, zoowel ten aanzien van de lengte als van de tijd, maat (cadence), gelijk mede, om zich, sonder af te wijken, in eene gegevene directie voorwaarts te begeven (te prolongeren).

De generale gúides plaatsen zich in bataille: de rechter achter de eerste sectie, en de linker achter de laatste sectie van het bataillon in het opsluitend gelid.

In orde van bataille plaatsen zich de sappeurs op acht passen distantie van den rechter vleugel van het regiment, ter hoogte van het derde gelid; onder het defileren en op marsch zullen zij zich op dezelfde distantie vóór den tambour major van het eerste bataillon plaatsen; gedurende de manoeuvres zullen zij zich op de flank der kolonne, aan de ten

genovergestelde zijde der gruides, ter hoog, te van het derde gelid van het eerste peloton of divisie ophouden; de korporaal sappeur zal zich altijd op twee passen voor zijn peloton plaatsen, hetwelk op één gelid moet gerangeerd zijn

Onderrigting der regementen.

De kolonel en, in zijne afwezenheid, de kommanderende hoofdofficier van elk regement, zal voor het algemeene onderrigt der officieren, onderofficieren en manschappen van het regement verantwoordelijk zijn.

Onderrigt der officieren.

Dewijl de onderrigting der officieren, die alles bevatten moet, wat in de drie scholen, te weten de soldaten, pelotons- en bataillons-school, is begrepen, alleen door de samenvoeging

van de beschouwing (*theorie*) met de uitvoering (*praktijk*) grondig kan geschieden, zal er in elk regement een leerstellig (*theoretische*) onderwijs, afgescheiden van de exercitiën op het veld, worden gegeven.

Te dien einde zal de kommandant van elk regement, zoo menigmaal hij zulks noodig oordeelt, de officieren vergaderen, hetzij bij hem selven, hetzij bij den kommanderenden officier van ieder bataillon, om hiinval de gronden, betrekkelijk deze onderscheidene scholen, uit te leggen.

Geen officier zal kunnen gezegd worden bekwaam te wesen, voor en al eer hij in staat zal zijn, al hetgeen in dezen drie scholen vervat is, gepast te kommanderen en volkomen te kunnen ontvoirwen.

Men zal echter in deze onderrigtingen zich alleen bepalen tot de gronden en den sin der evolutiën, zonder ooit van de officieren te eischen, dat zij den

tekst woordelijk van buiten leeren.

De officieren moeten dikwijls door eender hoofdofficieren geöfend worden in den marsch, en bijzonder moet men er zich met de grootste zorg op toelleggen, om hün eene goede houding onder de wapenste doen aannemen, en alle zijne oplettendheid op de regelmatige vorming, alsmede op de lengte en tijdmaat van den pas, besteden.

Onderriigt der onderofficieren.

Het onderrigt der onderofficieren sal de soldaten- en pelotons-school behelzen, en zij zullen gehouden wesen, behalve de handgrepen, welke hen in het bijzonder betreffen, ook al datgene, wat op de behandeling van het geweer door den soldaat, alsmede op het viiren en den marsch eenige betrekking heeft, met nauwkeurigheid te kunnen uitvoeren.

De adjudant, benevens de adjudanten onderofficieren, bijzonderlijk moeten

de belast zijn met het onderwijs der onderofficieren, zoo zullen de regements-kommandanten beginnen, met zich van de bekwaamheid der adjudanten en adjudanten-onderofficieren te verzekeren, en hen vervolgens voor het onderwijs der onderofficieren verantwoordelijk stellen.

De adjudant en de adjudanten-onderofficieren zullen beginnen met alle de sergeant-majours, en twee der bekwaamste onderofficieren van iedere kompagnie, op het zorgvuldigste te onderwijzen.

Deze onderofficieren, grondig onderwezen zijnde, zullen elk twee of drie andere onderofficieren uit hünne aanhoorige kompagnien uitkiezen, en die op deselvede wijze onderrigten, onder het toezigt van de adjudant-onderofficieren en sergeant-majours.

Deze eerste onderrigtting, welke niet meer dan de soldaten-school bevat, ten sal, afgelopen zijnde, sal men de

onderofficieren van ieder bataillon ver-
 samelen, om uit deselve één peloton op
 drie geledeeren samen te stellen, aan het
 welk men een pelotons-kommandant,
 een verwillings-onderofficier en tot
 sluiters zal toevoegen; en zal men dit
 peloton door den adjudant of adjudant-
 onderofficier doen exerceren, overeen-
 komstig de opklimming, in de pelotons-
 school aangewezen. Dewijl nu dit onder-
 wijs voornamelijk ten doel moet hebben, de
 onderofficieren tot het wel onderrigten der
 rekruten bekwaam te maken, zoo zal men
 hun al de grondbeginselen van de twee eer-
 ste scholen uitleggen, en dat wel eerst op
 het veld, en daarna door bijzonder (theor-
 etisch) onderwijs, hetwelk zich ook over
 de onderscheidene werkzaamheden der
 guides (leidslieden) bij de bataillons-
 exercitiën moet uitstrekken. En tensien-
 de dit onderwijs bij voortdurend te hand-
 haven, zullen de adjudanten en de adju-
 danten onderofficieren van tijd tot

tijd de onderofficieren vergaderen, om de
 selve, hetzij op het veld, door de dadelijke
 uitvoering, hetzij binnen's kamers, door
 de bespiegeling, te oefenen.

Naarmate er veranderingen op de
 lijst der onderofficieren voorvallen, zullen
 de sergeant-majours gehouden zijn,
 de nieuw aangestelde sergeanten en
 korporaals, ieder in zijne compagnie
 te onderrigten: en de adjudant, bene-
 vens de adjudanten-onderofficieren, moe-
 ten hieraan met alle zorgvuldigheid de
 hand houden.

De regements-kommandanten zullen
 de vaandelwachten en algemeene
 guides dikwijls in den bataille-marsch
 doen oefenen. Men zal zich met eene
 nauwgezette oplettendheid er op toes-
 leggen, om de vaandelbrager te gewen-
 nen, de rechte lijn onveranderlijk, in de
 gegevene strekking (directie), te verlen-
 gen, gelijk ook de lengte- en de tijdmaat
 van den pas met de grootste nauwkeur-

righeid in acht te nemen.

TWEEDE HOOFDDEEL.

Soldaten-school.

Naardemaal deze school, welke de onderrigting der rekruten ten oogmerk heeft, op het onderwijs der kompagnien, waarvan dat der bataillons en regementen afhangt, een sterken invloed moet hebben, zoo moet zij met de meeste zorg ingerigt, en het toezigt daarover door de hoofdofficieren gehouden worden. Zij sal bijzonderlijk worden bestuurd en gekommandeerd door de adjudanten, die aan den kommandant van het regiment voor de nauwkeurigheid en de voortgang van het onderwijs verantwoordelijk zullen zijn: om welke reden dan ook beurtelings altijd een der beide adjudanten, zoo wel als een van de twee adjudanten-onderofficieren,

daarbij sal moeten tegenwoordig wesen.

De nieuw aangestelde officieren zullen altijd gedurende ten minste zes maanden, onder de bevelen van den adjudant, bij de rekruten-school gebruikt worden, en hiervan niet anders kunnen worden vrijgesteld, dan op last van den regements-kommandant, en nadat zij in staat zijn, selve uit te voeren, wel te kommandeeren, en duidelijck te verklaren al hetgene, wat in de soldaten- en pelotons-school sal worden voorgescreven.

Derwijl de kompagnies-kommandanten verantwoordelijk moeten zijn aan den regements- en bataillons-kommandant voor het algemeene ondersigt van hunne ondeehoorige kompagnien, zullen zij dat hunner rektien geenszins uit het oog verliezen. Zij zullen te dien einde de sergeanten en korporaals benoemen, om deselve te onderwijzen, en de officieren, benevens

De sergeant-majours künner kompaniën gelasten, over dit onderdeel het toezigt te houden.

Er sal altijd zoo veel mogelijk eene algemeene vergaderplaats wesen tot versameling der rekruten van elk regiment, en eener der hoofdofficieren sal daerbij, wannee zijne besigheden het toelaten, tegenwoordig zijn.

Zoodra een zeker getal rekruten bekwamen is, om in de pelotons-school te kunnen overgaan, moet de adjudant deselve te zamen trekken, en hetzij door een denieurwe, bij deze school geplaatste officier, hetzij door een onderofficier laten exercereen. Hij zelf moet een waaksaam oog over deze onderwijzing houden, en daerbij de aangewesene trappen van het onderrigt in de pelotons-school doen in acht nemen.

Als de adjudant oordeelt, dat een of meer rekruten, welke dit peloton uitmaken, zich in staat bevinden om in het bataillon over te gaan, sal hij de kommandan-

ten der kompaniën, tot welke zij behooren, doen waarschiwen, en hen, in deszelfver tegenwoordigheid doen exercereen; ten einde de kompanies-kommandanten daar uit te zien kunnen oordeelen, of dese rekruten genoegzaam onderwisen zijn, om in het bataillon over te gaan.

Verdeeling der soldaten-school

De soldaten-school sal in drie deelen worden gescheiden.

Het eerste gedeelte sal bevaten hetgeen men den man, als rekrut, alvorens hem het geweer te doen dragen, moet onderwijzen.

Het tweede, de handgrepen, de lading en de vuren, en het derde, de onderscheidene passen, de beginselen van den marsch in front en uit de flank, de rigtingen, zwenkingen en veranderingen van directie.

Ook sal ieder gedeelte, op een navol-

genden voet, wederom in vier lessen gesplitst worden.

Eerste afdeeling.

- 1ste Les. { Positie (of stand) van den soldaat zonder geweer.
Beweging van het hoofd, rechts en links.
- 2de Les. Regtsom, linksom, regtsomkeert.
- 3de Les. Gronden van den gewonen pas, regtuit.
- 4de Les. Gronden van den schuinschen marsch.

Tweede afdeeling.

- 1ste Les. Gronden van het dragen van het geweer.
- 2de Les. Handgeepen.
- 3de Les. De lading in vier temp's en de gewinde lading.
- 4de Les. De vuren regtuit en schuin;

en het tweegeledeeen vuren.

Derde afdeeling.

- 1ste Les. Samenvoeging van vijf tot negen man, tot den marsch in front en de onderscheidene passen.
- 2de Les. Marsch uit de flank.
- 3de Les. Grondregelen der rigting.
- 4de Les. Grondregelen der swenkingen en der veranderingen van directie.

Elke les zal gevolgd worden van beoefeningen, die ten doel zullen hebben om de nuttigheid van de in haast voorgescrevene grondbeginselen te betoogen.

De onderwijzers zullen er zich niet te zeer op kunnen toelagen, om den selven te beoefenen, en er de noodige toepassing bij het onderwijs der rekru-

ten, van te maken.

De toon van het kommando moet altijd levendig, en de verheffing der stem geëvenredigd zijn aan het getal der geëxercerde wordende rekruten.

Er zullen tweederlei soorten van kommando's wesen: de kommando's van waarschuwing, en die van uitvoering.

De kommando's van waarschuwing, die in het reglement door curcifs of lopende drukletters zullen onderscheiden worden, zullen duidelijk en met luider stemme uitgesproken, en hierna laatste lettergreep enigzins aangehouden worden.

De kommando's van uitvoering zullen in het reglement door kapitale of hoofdletters worden onderscheiden, en op eenen vasten en korten toon worden uitgesproken.

De kommando's, wier uitdrukking in het reglement door streepjes geschiedt,

den is, moeten in de uitspraak op dezelfde wijze worden afgebroken.

De onderwijzers moeten altijd het, geen, wat zij onderwijzen, in weinige, duidelijke en naauwkeurige bewoordingen uitleggen. Zij moeten hetgeen, wat zij kommanderen, zelve uitvoeren, ten einde zoo doende het voorbeeld te geven te gelijker tijd, dat zij den regel verklaren. Zij moeten zich toelleggen, om den rekrut te gewennen, de behoorlijke houding van zelve aan te nemen, en hem niet in dezelfde plaatsen, dan wanneer zijn gebrek aan begripen daartoe zal noodzaken.

EERSTE AFDEELING.

1. Het eerste gedeelte der soldatenschool sal altijd, zoo veel mogelijk, aan man voor man, en ten hoogste aan twee of drie te samen onderwezen worden, bijaldien men tot het laatste door het getal

der rekruuten en dat der onderwijzers, welke men tot het onderwigt kan gebruiken, ge-
noodsaakt wordt. Men zal hen alsdan
in één gelid, op eenen pas afstands van el-
kander, stellen. Voorts zal de soldaat
zonder geweer wesen.

Eerste les.

Positie van den soldaat.

2. (I) De hiel en op dezelfde lijn, en
zoo dicht bij elkander, als de gestalte van den
man zal gedoogen; de voeten iets min-
der geopend dan winkelhaaks, en beide
even veel naar buiten gedraaid; de
kniën gestrekt, zonder stijfheid; het lig-
chaam loodrecht op de heupen en voor-
over gebogen; de schouders terug getrok-
ken en even veel doorsakkende; de ar-
men natuurlijk hangende; de ellebo-

(I) Pl. II fig. 1 en 2.

gen bij het lijf; de palm der hand een
weinig buitenwaarts gedraaid; de pink
achter en tegen den naad van de broek;
het hoofd recht, zonder gedwongen te zijn,
de kin ingetrokken, zonder den hals te
bedekken; de oogen, op omtrent vijftien
passen van zich, op den grond gevestigd

3. Bemerkingen betrekkelijk den
stand van den soldaat.

De hiel en op dezelfde lijn;

dewijl, ingevalle de eene meer achterwaag-
ts stond dan de andere, de schouder van
denzelfden kant zou terug wijken, of de
houding van den soldaat gedwongen zijn.

De hiel en meer of min geslo-
ten;

omdat de manschappen, wier kniën in-
waarts staan, of die dikke kuitten hebben,

De hakken niet sluiten kunnen.

De voeten even veel naar bii-
ten gedraaid, en niet al te seer ge-
opend;

omdat, bijaldien de eene voet meer naar
bii-ten gedraaid was dan de andere, hij den
schouder dezelfde wending sou doen vol-
gen, en dat, soo de voeten te veel gedraaid
waren, het niet mogelijk zijn sou het bo-
venlijf voorover te doen brengen, sonder
de houding waggelend te maken.

De knien gestrekt, maar sonder
stijfheid;

omdat als de man deselve te stijf strekte,
hem sulks bezwaarlijk en vermoeijend
soude wesen.

Het ligchaam loodrecht op de
heipen;

Dewijl dit het eenige middel is, om den
man een volmaakt evenwigt te ge-
ven. De onderwijzer moet in acht
nemen, dat het meerendeel der rek-
ruten de kwade gewoonte heeft, om,
wanneer men hun het geweer op
schouder geeft, den eenen schouder
te laten zakken, de eene zijde in-
te buigen, of de eene heip, inson-
derheid de linker voor te brengen;
en hij moet er zich op toeleggen, om
dese gebreken te verhelpen.

Het bovenlijf voorover gebo-
gen;

vermits de rekruten doorgaans ge-
negen zijn, om, wanneer zij sich
regtop willen houden, het tegen-
deel te doen, den buik uit te steken, de
lendenen te buigen, en de schouder
achterover te werpen; al het geen

grootte bezwaarlijkheden in den marsch te weeg brengt, gelijk in de bemerkingen op de grondregels van een pas verklaard zal worden. Het is van zoo veel gewigt, hen aan het voorover bliigen van het bovenlijf te gewennen, dat de onderwijzer, in den beginne, deze houding zelfs gedwongen moet doen aannemen, vooral door de soldaaten, wier natuurlijke gestalte eenen tegengestelden aanleg te kennen geeft.

De schouwers terug getrokken;

omdat, zoo de man de schouwers naar voren en eenen krommen rugg had, hetgeen het doorgaande gebrek der landlieden is, hij zich niet zou kunnen richten, noch zijn geweer met vaardigheid behandelen. Het is mitsdien van zeer veel aanbelang, dit gebrek te verhelpen. Te dien einde moet de onderwijzer er op letten, dat de rok en het

vest der reukten de noodige wijfde hebben, om niet de houding, die men hanwil geven, te belemmeren, en ook dat de schouwers in het te rugg trekken, niet te ver naar achteren gebracht worden, om niet de lendenen te doen invallen: iets, hetgeen men op het zorgvuldigst moet vermijden.

De armen natuurlijk hangen, de ellebogen dicht aan het lijf, de parrn der hand een weinig buigenwaarts gekeerd, de pink achter en tegen den naad van de broek;

Derwijl het van gewigt is, zoo voor de volmaaktheid in het dragen van het geweer, als om in het gelid niet meer ruimte te beslaan, dan tot het gemakkelijk behandelen van hetzelfde noodig is, dat de soldaat de ellebogen wél geplaatst heeft. Deze houding der armen, ellebogen en handen voldoet aan alle

Deze verschillen de doeleinden, en heeft daarenboven het voordeel, van de schooldersterdig te doen wijken.

Het hoofd recht, zonder gedwoongen te zijn;

omdat, als het hoofd stijf gehouden wordt, deze stijfheid zich aan het gehele bovenlijf zou mededeelen, waarvan zij de beweging zou belemmeren; hetgeen deze houding lastig en vermoeijend zou maken.

De oogen recht vóór zich gevestigd;

naardien de houding van het hoofd recht uit het zekerste middel is, om de soldaten de gewoonte te doen aannemen, van hunne schouders vierkant te houden: een wesenlijk grondbeginsel, aan hetwelk men hen op het zorgvuldigst

moet gewennen.

4. Nadat de onderwijzer den reek, reikt de behoorlijke houding heeft doen aannemen, zal hij denzelven het hoofd rechts en links leeren wenden, en te dezen einde kommanderen:

1. Hoofd = rechts.

2. staat.

5. Op het einde van het tweede gedeelte van het eerste kommando, moet de soldaat het hoofd, zonder rikken, zooveel rechts draaijen, dat de binnenhoek van het linker-oog zich recht boven de rij vestknoopen bevindt, en de oogen op de lijn van de oogen der manschappen in zijn gelid gevestigd houden.

6. Op het tweede moet hij het hoofd eveneens wederom in de positie recht brengen, die de gewonen positie van den

soldaat moet zijn.

7. De wending van het hoofd links zal door de tegengestelde middelen worden ten vóóre gebragt.

8. De onderwijzer moet zorgen, dat de beweging van het hoofd de schouders niet verdraaije, gelijk zou kunnen gebeuren, wanneer zij met rikken geschiedde.

9. Wanneer de onderwijzer vervolgens den soldaat uit den stand van oplettendheid tot dien van rust wil doen overgaan, zal hij kommanderen:

r u s t.

10. Op dit kommando zal de soldaat niet meer aan den onbewegelijken stand gehouden zijn.

11. De onderwijzer hem d e n s e l

ven wederom willende doen aannemen, zal de volgende kommando's doen:

1. Zieft-acht.

2. Peloton.

12. Op het eerste kommando moet de soldaat opmerkzaam wezen.

Op het tweede moet hij de voorgeschreven positie en de onbewegelijkheid weder aannemen.

Tweede les.

Regtsom, linksom, regtsom-keert.

13. De wending regtsom en linksom zullen in één tempo volbragt worden. De onderwijzer zal daartoe kommanderen:

1. Peloton regts (of links)

uit de flank.

2. Rechts (of links) = om.

14. Op het tweede kommando zal de soldaat op den linkerhiel draaijen, de punt van den linker voet een weinig oplichtende, en te gelijker tijden rechterhiel naast den linker en op dezelfde lijn brengen.

15. De wending rechtsonder keert zal in twee tempo's verrigt worden, op de kommando's:

1. Peloton.

Rechtsonder = keert!

Eerste tempo.

16. Op het kommando rechtsonder, half rechtsonder maken, den rechtervoet

achter brengen, de holte drie duim vlak achter den linkerhiel, en te gelijker tijd de patroentasch onder aan op zijde met de rechter hand aanwaten.

Tweede tempo.

17. Op het kommando keert, op de beide hielen draaijen, de punten der voeten iets oplichtende, de kniën gestrekt, achterwaarts front maken, te gelijker tijd weder den rechterhiel naast den linker brengen, en de patroentasch los laten.

18. Wanneer de soldaat het geweer op schouder heeft, moet hij het, bij het eerste tempo van het rechtsonder keert, met de linkerhand zoodanig draaijen, als bij de eerste beweging van de lading zal uitgelegd worden, en op het oogenblik, dat hij den rechterhiel naast

den linker aantrekt, hetzelfde wederom op schouder brengen.

19. De onderwijzer moet er opletten, dat deze bewegingen het ligchaam, dat voorover moet gebogen blijven, niet uit deszelfs houding brengen.

Derde les.

Grondregels van den gewonen pas rechtuit.

20. De gewone pas zal de lengte hebben van twee voet, van den eenen hiel tot den anderen, en de snelheid van 16 in eene minuut.

21. Zoodra de onderwijzer bemerkt, dat de rekrút zich de behoorlijke houding heeft eigen gemaakt, moet hij denselven de beginselen en het werktuigelijke van den pas verklaren, en

zich daartoe drie of vier passen vóór en met het gezicht naar den soldaat plaatsen, en zelf den pas langzaam verrigten, om al zoo het voorbeeld te gelijk met de verklaring van den regel te doen gepaard gaan.

Voofts zal hij kommanderen:

1. Voorwaarts.

2. March.

22. (I) Op het eerste kommando moet de soldaat het gewigt van het ligchaam op het rechterbeen overbrengen.

23. Op het tweede, moet hij vaardig, maar zonder schok, den linker voet twee voet vóór den rechter brengen de knie getrekt. De punt van den voet iets naar beneden, en, even als

de knie, een weinig en ongedwongen naar buiten gedraaid; te gelijker tijd zal hij het gewigt van het ligchaam vooruit brengen, en, zonder te stampen, den linkervoet plat neersetten, juist op den afstand, waarop hij zich van den rechter bevindt; gaande al het gewigt van het ligchaam op den voet, die op den grond staat, over. Voorts moet de soldaat snel, doch zonder schok den rechtervoet dicht langs den grond vooruit brengen, en denzelven op denzelfden afstand en op gelijke wijze, als zoo even ten aanzien van den linkervoet is verfluard, neersetten, en alsoo, zonder de beenen te kruiffen, of de schoen, derste verdraaijen, en altijd het hoofd regtuit houdende, blijven voortstappen.

24. Om den marsch te doen ophouden, zal de onderwijzer kommando

deren:

1. Peloton.

2. Halt.

25. Op het tweede kommando, het, welk gedaan zal worden op het oogeblik, waarin de eene of andere, onverschillig welke voet, op het punt staat van op den grond gezet te worden, moet de soldaat den voet, die achter is, zonder stampen, naast den anderen aantrekken.

26. Bemerkingen betrekkelijk de beginselen van den pas.

Op het kommando voorwaart, is het gewigt van het ligchaam op het rechterbeen overbrengen;

om den man in staat te stellen, van den
eersten pas vaardig te kunnen doen, het,
geen als er meerdere manschappen bij
een zijn, van het wezenlijkste aanbe-
lang is.

De punt van den voet naar
beneden, maar zonder gemaakt-
heid;

om dat het neër buigen van de punt
van den voet de knie spant, en den
voet tot het plat neër zetten voorbereidt.

De punt van den voet een we-
nig naar buiten gedraaid;

omdat, als men de voeten te veel naar
buiten wendde, het ligchaam aan het
waggelen, onderhevig souw zijn.

Het bovenlijf voorover;

om het gewigt van het ligchaam op den
voet, die neêr gezet wordt, te doen rusten,
den voet, die achter is, gemakkelijker
op te ligten, en den pas niet te ver-
korten.

Maar de knie gestrekt;

want dewijl een troep niet, sonder sich
te belemmeren en uit elkander te ge-
raken, eveneens marcheren kan, als
of ieder man op sich selven ware, door
dien er geen twee zijn die volstrekt op
deselfde wijze marcheren, is het nood-
zakelijk, dat de rekruten sich aan een
gelijkvormigen pas, die hoorbaar en
naar de maat is, gewennen, sonder het
welk er geene eenheid mogelijk souw
wezen.

Den voet digt langs den grond
strijken;

omdat, zoo de soldaten het been meer, dan noodzakelijk, opligten, zij tijd verliezen en zich vruchteloos vermoeijen zouden. Daarenboven, zoo sij, bij gebrek aan een vast beginsel, de eene meer dan de andere het been opligten of de kniën bogen, zouden de voeten niet te gelijk op den grond worden geset, en zou er noch tijdmaat, noch geheel wezen.

Den voet plat neêrsetten,
zonder stampen;

om het waggelen van het ligchaam en het verkorten van den pas te beletten, hetwelk noodzakelijk zou plaats hebben, zoo de hak het eerst op den grond kwam, of zoo men den voet stampend neêrsette. Deze laatste beweging zou daarenboven nog het nadeel hebben, van de soldaten nutteloos te vermoeijen, en de tijd,

maat te verbreken, omdat de eene den voet hooger, dan de andere, zou opligten.

Het hoofd reghuit;

omdat deze houding het verdraaijen der schoulers belet, en den soldaat in het vierkant doet marcheren.

27. De onderwijzer moet nu en dan aan den rekrút de tijdmaat van den pas aanduiden, door een te kommanderen op het oogenblik dat de voet wordt opgeligt, en twee als hij moet neêr, geset worden, en door daarbij de tijdmaat van 16 in eene minuut in acht te nemen. Deze handwijze sal onbedenkelyk veel afdoen, om den soldaat de beide tempo's in te prenten, waaruit de pas natuüerlyk is samengesteld.

Algemeene bemerkingen betrek,

kelyk den pas recht uit.

28. Om te beoordeelen, of de houding van het ligchaam aan de voorgescrevene beginselen voldoet, of de pas geregeld geschiedt, en of het gewigt van het ligchaam op den voet, die op den grond staat, draagt, moet de onderwijzer zich dikwerf tien of twaalff passen voor, en met het aangesigt naae den rekrút plaatsen. Zoo hij aldan niet de sool der schoenen gewaar wordt, wanneer dese de voeten ophigt en op den grond zet; zoo hij geene beweging in de schoenders, nog waggeling in het bovenlijf bespeurt, kan hij er zich van versekend houden, dat de grondbeginselen wel worden nagekomen.

29. Wanneer men de regels van den pas aan twee of drie man te gelijk onderwijst, moet men, om hunne opletendheid niet te seer te verdeelen, niet

van hen vorderen, dat zij zich met de rigting bezig houden. Zij zullen daar, en boven, als zij de hebbelijkheid aangenomen hebben, om de passen gelijk lang en even snel te doen, het ware middel, om gerigt te blijven, hebben verkregen.

30. De onderwijzer moet ook in het selfde geval, namelijk als twee of drie man te samen onderwazen worden, in acht nemen, om deselve op eenen pasafstands uit elkander te stellen, ten einde zij sich de kwade gewoonte niet eigen maken, van de ellebogen te verwijderen, of tegen hinnen nevens man aan te leunen.

Vierde les.

Grondregels van den schuinschen marsch.

31. De snelheid en de lengte der

passen bij den schuinschen marsch stellen gelijk wezen aan die, welke voor den gewonen pas regtuit zijn bepaald.

32. Wanneer de rekruten de hebberlijkheid, om naar behooren in front te marcheren, en de passen van gelijke lengte en snelheid te maken, hebben verworven moet de onderwijzer hen den schuinschen marsch leeren uitvoeren, hij zal de rekruten alsoo arm aan arm in één gelid stellen, en vervolgens kommanderen:

1. Schuins regts.

2. Marsch.

33. Op het eerste kommando maakt ieder man een achtste wending regts op de plaats (of half regts, om).

34. Op het kommando marsch, treden de manschappen met den linkervoet en den gewonen pas aan; ieder man marcheert regt voor zich uit in eene diagonale directie, welke met de oorspronkelijke rigtings- of frontlijn een' hoek van 45 graden uitmaakt.

35. De onderwijzer moet, bij den schuinschen marsch regts, de rekruten de gewoonte doen aannemen, van den regterschouder altijd juist achter den linkerschouder van hunnen regter nevenman te houden, en zich vooral niet van denselven te verwijderen; noch ook denselven te veel dekken.

36. Wanneer de rekruten alsoo eenigen passen gemarcheert hebben, zal de onderwijzer hen doen halt houden, en hen weder in één gelid, arm

aan arm, herstellen, om hen de wending op nieuw te doen verrigten, ten einde hen deselve wel eigen te maken; hij zal hen vervolgens den marsch schijn links aanwijzen, welke naar deselve grondbeginselen op de tegenovergestelde wijze en kommando's zal worden uitgevoerd.

37. De onderwijzer moet vooral zorgen, dat de voorste man van de zijde, naar welke men schijnmarcheert, goed in de diagonale lijn, zonder slingeren, recht voor zich uit marcheert, zijne schouders goed vierkant houdt, en de passen van gelijke grootte maakt.

38. Al de grondregels, welke voor den pas reghout zijn voorgeschreven, moeten bij den schijnmarsch met even veel naauwkeurigheid worden in acht genomen, als hangende hiervan voornamelijk de juistheid van

deszelfs uitvoering af.

39. Het is van een wezenlijk belang, dat de onderwijzer er zich met alle zorg op toelegt, om de rekruten de uitvoering der achtste wending goed eigen te maken; hij moet hen deselve dikwerf doen herhalen; en ten einde de wel te beoordeelen, of zij het voorgeschrevene in N°. 35. wel nakomen, zal hij zich in de marsch-lijn van den voorsten man stellen, en van daar zal hij de rij rokknopen van ieder man altoos naast den linkerarm van zijnen rechter nevenman moeten sien.

40. De rekruten zich de wending en de houding der schouders aldus hebbende eigen gemaakt, zal de onderwijzer hien den schijnmarsch, onder het marcheren, doen uitvoeren.

41. Het gelid, arm aan arm, in

front marcherende, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Schüins rechts.

2. Marsch.

42. Het eerste kommando is nu slechts waarschuwing.

43. Op het kommando marsch maken de manschappen half rechtsom in den marsch, en blijven alsoo recht vóór zich uit, in de diagonale lijn van de oorspronkelijke, doormarcheren, hetzelfde in acht nemende, wat hier boven in N°. 35. en volgende is gezegd.

44. De marsch schüins links. wordt op de tegenovergestelde kommando's naar dezelfde regels uitgevoerd.

45. De onderwijzer moet opletten

van het kommando marsch te doen op het oogenblik, dat de linker voet op den grond komt voor den marsch schüins-rechts, en de rechter voet voor den marsch schüins links.

46. Om den marsch in front weder aan te nemen, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Voorwaarts.

2. Marsch.

47. Op het kommando marsch maken de manschappen eene achtste wending naar voren, en herstellen sich alsoo weder in hunne vorige positie, arm aan arm, bij den marsch recht uit.

48. Het kommando marsch moet hier worden uitgesproken op het oogen-

blik, dat de rechtervoet op den grond komt
bij den marsch schuins-rechts, ende lin,
keervoet bij den marsch schuins-links.

TWEEDE AFDEELING.

Het dragen van het geweer.

49. De onderwijzer moet den rek-
ruit niet eerst tot dit tweede gedeelte
der soldaten-school doen overgaan, dan
nadat dezelve, in het aannemen der
behoorlijke houding en het doen van
den pas rechtuit en den schuinschen pas
wel zal geoefend wesen.

50. De onderwijzer zal alsdan
drie man samen volgen, die hij, met
de ellebogen aan elkander, in één
gelid zal plaatsen, en hún, op den vol-
genden voet, het dragen van het ge-
weer aanwijzen.

Eerste Les.

Grondregels in het dragen van
het geweer.

51. De rekrút zoodanig geplaatst
zijnde, als in de eerst les der eerste
afdeeling is voorgeschreven, sal de
onderwijzer hem de linkerhand la-
ten in de hoogte brengen, zonder
het gewricht derselve te buigen, en
meer dan het voorste gedeelte van
den linkerarm te doen werken.
Daarop moet de onderwijzer het ge-
weer loodrecht oplichten, en het op
de navolgende wijze plaatsen:

(I) Het geweer in de linkerhand,
de arm zeer weinig gebogen, de elle-
boog naar achteren en tegen het
lichaam zonder drukken aange-

sloten, de palm der hand tegen het
buitenste deel der kolf geklemd, der
selver buitenste scherpte in het eer-
ste lid der vingeren, de hiel van de
kolf tusschen den eersten en twee-
den vinger, de duim boven op, de bei-
de laatste vingers onder de kolf, die
meer of min naar achteren onder-
steund moet worden, naardat de ge-
stalte is van den man, in diez voer-
ge, dat het geweer, van voren gezien,
altijd loodrecht blijft, en dat de bewe-
ging van de dij hetzelfde in den mar-
sch niet kan ophigten noch doen
waggelen; de laadstok in de buiging
van den schouder, de rechterarm na-
tuurlijk hangende, gelijk in de eer-
ste les der eerste afdeeling is voor-
geschreven.

Bemerkingen betrekkelijk het
dragen van het geweer.

52. Niet zelden ontmoet men
rekruten, die aangeborene gebreken
hebben in de gestalte der schouders,
borst en heipen. De onderwijzer moet
zich beijveren, om, alvorens hij den
soldaat het geweer op schouder geeft,
zoo veel mogelijk, dese gebreken te
verhelpen, en daarna met eene ge-
stellige oplettendheid het dragen van
hetzelve dusdanig naar dese gebreken
schikken, dat zulks voor het oog sonder
dat de manschappen in hunne houd-
ing belemmerd zijn, algemeen op de
zelfde wijze schijnt te geschieden.

53. Hij sal niet onopgemerkt
laten, dat de rekruten, wanneer zij
het geweer beginnen te dragen, ge-
woon zijn, hunne houding te verlie-
sen, en vooral de schouders achter-
over te werpen: hetgeen veroorzaakt
dat, het geweer zijn steunpunt missen-
de, zij de linkerhand, om het vallen

van hetselve te belotten, naar om laag brengen, den linker-schouder laten zakken, de zijde inwaarts buigen, de ellebogen, om sich in het evenwigt te herstellen, openen, enz.

54. De onderwijzer moet zorg dragen, om alle deze gebreken te verhelpen, en de houding gedurig te verbeteren. Hij moet de rekruuten somtijds het geweer afnemen, om het hün daarna weder behoorlijk op schouder te plaatsen; hij moet vermijden, om hen in den beginne te vermoeijen, en er sich op te leggen, om hün dese houding allengskens zoo natuurlijk en gemakkelijck te maken, dat zij deselve langgen tijd, sonder vermoeijng, können blijven behouden.

55. Eindelijk moet de onderwijzer er bijzonder op letten, dat het geweer niet te hoog, noch te laag wordt

gedragen. Wird het te hoog gedragen, dan sou de linker-elleboog sich openen, de soldaat daardoor te veel plaats in het gelid beslaan, en het geweer waggelend worden. Indien het daarentegen te laag wierd gehouden, sou de soldaat, vermits de rotten alsoan te seer sou den gesloten wesen, niet de noodige ruimte hebben, om sijn geweer ongedwongen te behandelen, de linkerarm sich te seer vermoeijen, de linker schouder te veel doorsakken, enz.

56. De onderwijzer sal de bewegingen van hoofd regts en links, als mede het regtsom en linksom, en het regtsom keert, met het geweer op schouder, doen herhalen, alvorens hij tot de tweede les overgaat.

Tweede Les.

Handgrepen.

57. De handgrepen zullen aan de drie man, eerst met de ellebogen aan elkander in een gelid, en naderhand in een rot geplaatst, worden onderwezen.

58. De uitvoering van elk kommando zal niet meer dan één tempo uitmaken; maar dit tempo zal in bewegingen verdeeld worden ten einde den soldaat het werktuigelijke daer van des te beter te doen verstaan.

59. Op de laatste lettergreep van het kommando, zal de fowche en vaardige uitvoering der eerste beweging plaats grijpen: op de kommando's twee en drie zullen de overige bewegingen geschieden. Zoodra de soldaat de positie der onderscheidene bewegingen van een tempo behoorlijk verstaat, zal men hem hetzelfde leeren uitvoeren, zonder na die onderscheidene bewegingen stil

te houden. Hij moet echter het werktuig, gelijke daarvan in acht nemen, om vastigheid in de behandeling van het geweer te brengen, en de nadeelen, die voortvloeyen uit hetgeen men noemt het geweer wegmoffelen of de bewegingen verminken, te vermijden.

60. De handgrepen zullen in deze opvolging onderwezen worden; de onderwijzer zal daartoe kommanderen:

Lading in twaalf tempo's.

1. Laadt = 4 geweer.

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

61. Half regtsom maken op den linkerhiel, te gelijk den rechtervoet winckelhaaks achter den linker, met de hol,

te tegen den hiel, plaatsen; het geweer met de linkerhand omdraaijen, het slot naar voren, en te gelijker tijd de greep of het duim der kolf in de rechterhand grijpen, het geweer recht open neer en van den schouder af; de linkerhand onder de kolf laten (1).

Tweede beweging.

62. Het geweer met de rechterhand in de linker neerriikken, het met deze in denzelfden tijd bij den eersten ring vatten, den duim uitgestrekt langs de lade, de kolf onder den rechter vóór-arm met de greep tegen het ligchaam, op

(1) Er moet al een vaste regel worden aangenomen, dat telken reize, wanneer in de handgrepen niet uitdrukkelijk wordt gezegd van den duim opwaarts te brengen, het geweer altoos in de volle hand moet worden aangevat.

omtrent twee duim onder den regherte, pel, de trompter hoogte van het oog, den beugel een weinig naar buiten, den linker-elleboog aan het ligchaam gesloten; op hetzelfde oogenblik, dat het geweer in de linkerhand valt, wordt de rechter duim boven den vuursteen tegen het pandeksel of het staal geplaatst, de vier overige vingers gesloten, de voorste helft van den rechterarm langs de kolf uitgestrekt.

2. Opent = (de) pan.

Eén tempo en ééne beweging.

63. De pan ontsluiten, door met den rechterduim hard tegen het staal te stooten, terwijl het geweer met de linkerhand tegen en in bedwang wordt gehouden; aanstonds den rechter elleboog naar achteren terugtrekken, de hand tusschen het ligchaam en de kolf door

aan de patroontaschi brengen, en deselve openen.

3. Neemt = (de) patroon.

Eén tempo en ééne beweging.

64. De patroon tusschen den duim en de beide voorste vingers vatten, en haar terstond, tusschen het ligchaam en de kolf door, tusschen de tanden brengen.

4. Opent = (de) patroon.

Eén tempo en ééne beweging.

65. (I) De patroon tot op het kruid afbijten, haar dicht bij de opening tusschen den duim en de beide voorste vingers vasthouden, haar terstond laten

(I) Pl. III. fig. 4.

sakken, en recht open neêr tegen de pan brengen. de palm der rechterhand naar het ligchaam gekeerd, en de rechter-elleboog op de kolf gehouden.

5. Kruid op (de) pan.

Eén tempo en ééne beweging.

66. Het hoofd voorover buigen, het oog op de pan slaan, deselve vol kruid doen, de patroon dicht bij de opening met den duim en voorsten vinger weder toeknippen, het hoofd weder oprigten, en de rechterhand achter en met de beide laatste vingers tegen het pandeksel brengen.

6. Sluit = (de) pan.

Eén tempo en ééne beweging.

67. Met de linkerhand het ges

weer tegenhouden, met de twee laatste vingers de pan fowch toesluiten, houdende de patroon bestendig tusschen de beide voorste vingers en den duim; de greep van het geweer met de beide achterste vingers en de palm der rechterhand zadelijk aanwatten, het gewicht dieser hand tegen het ligchaam gesloten, den elleboog naar achteren en een weinig van het lijf af.

7. 4 Geweer = links.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

68. Het geweer langs de linkerzijde weder oprigten, door sterk op de kolf te drukken en den rechterarm schielijk uit te strekken, zonder den rechter schouder te laten zakken; te gelijk den laadstok naar het ligchaam draai-

jen, de linkerhand openen, en het geweer in deselve tot den tweede ring naar beneden laten glijden, rustende de haan op den rechterduim; te gelijker tijd front maken, draaijende op den linkerhiel, en den rechter voet voorbrengen, met den hiel tegen de holte van den linker.

Tweede beweging.

69. Het geweer alsdan uit de rechterhand loslaten; hetzelve met de linkerhand dicht langs het lijf laten zakken; te gelijk de rechterhand naar boven brengen, ter hoogte en op een duim afstands van de tromp; de kolf zonder stooten op den grond setten, de linkerhand tegen het ligchaam onder den laatste knoop van het vest, het geweer tegen de linkerzijde, de tromp vlak over het midden van het lijf.

8. Patroon = in (den) loop.

Eén tempo en ééne beweging.

70. (1) Naar de tromp zien, het bovenste van de rechterhand forsch naar het ligchaam keeren, om het kruid in den loop te storten, lichtende den elleboog op, ter hoogte van het gewricht der hand; de patroon schieden, haar in den loop steken en de hand omgekeerd laten, de vingers zonder se te drücken gesloten.

9. Trekt uit = (den laad) stok.

Eén tempo en zes bewegingen.

Eerste beweging.

71. Den rechter elleboog snel om laag

(1) Pl. 111. fig. 5.

brengen, den laadstok tusschen den duim en gebogenen voorsten vinger grijpen, de overige vingers gesloten.

Tweede beweging.

72. Door het uitstrekken van den arm, den laadstok schielijk half uittrekken, de nagels naar voren.

Derde beweging.

73. Den laadstok bij het midden, tusschen den duim en voorsten vinger hervatten, de hand omgekeerd, de palm naar voren, de vingers omhoog, den elleboog voor het lijf.

Vierde beweging.

74. Den arm uitstrekken en den laadstok alsoo geheel uittrekken, den elleboog altijd voor het lijf doende wer,

ken, de hand in de vorige positie.

Vijfde beweging.

75. Door het sluiten der vingers, den laadstok schielijk tusschen de bajonet en het gesigt omdraaijen; gaande de laadstokken der manschappen uit het tweede gelid rakelings langs den regterschouder van derselver voorlicden, den laadstok regt opwaarts, en evenwijdig met de bajonet, den arm uitgetrekt, de oogen naar boven, het dikke einde van den laadstok vlak boven de monding van den loop, zonder denselven te raken.

Zesde beweging.

76. Den laadstok met het dikke einde in den loop brengen, en hem tot aan de hand naar beneden stooten. Den laadstok in de volle hand,

den duim naar het gesigt gewend.

10. ~~Zet~~ = a a n.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

77. Den arm in zijne geheele lengte uitstrekken, brengende de rechterhand omhoog, de duim glijdende langs, en drukkende op den laadstok, deszelfs spijt tusschen den duim en voorsten vinger grijpen, de overige gedoten.

Tweede beweging.

78. Den laadstok met kracht tweemaal achter elkander in den loop stooten, zonder de hand te draaijen, en hem aan het dunne einde wederom vatten, tusschen den duim en gebogenen voorsten vinger, de overige vingers gesloten.

ten, den regter elleboog aan het lijf.

77. Steekt op — (den laad) stok.

Een tempo en vier bewegingen.

Eerste beweging.

79. Den laadstok met eene wip half uitgooijen, en ter stond op de helft hervatten tusschen den duim en voorsten vinger, als bij de derde beweging van het uittrekken van den laadstok.

Tweede beweging.

80. Als de vierde beweging van het uittrekken.

Derde beweging.

81. Als de vijfde van het uittrekken, het dunne einde nabien de mon-

Ding van den bovensten band houden.

Vierde beweging.

82. Het dunne einde van den laadstok in den bovensten ring setten, en denselven met den duim inschuiven, de rechterhand schielijk omhoog brengen, en den pink op het dikke einde plaatsen.

12. Op schoouder — 't geweer.

Een tempo en drie bewegingen.

Eerste beweging.

83. (I) Het geweer langs het lichaam met de linkerhand oplichten, desze hand ter hoogte van den schoouder houden, terwijl de linker-elleboog aan het lijf gesloten blijft, den loop naar buiten ge-

keerd, tevens de rechterhand laten zakken,
om het geweer bij de greep te vatten.

Tweede beweging.

84. Het geweer met de rechterhand
oplichten, daarbij de linkerhand loslaten,
deselve laten zakken en onder de kolf
brengen; te gelijk de rechterhak tegen,
en op dezelfde lijn met de linker aan
trekken; het geweer met de rechterhand,
in de aangewezen houding vóór het
schouderen van hetzelfde, tegen den schoor-
der steunen, rakende de rechterhand het
aan bij de greep, zonder die te drücken.

Derde beweging.

85. De rechterhand snel langs de
dij in de voorscheevene positie laten
neêrvallen.

Maakt = vaardig.

Eén tempo en drie bewegingen.

(I) Positie van het eerste
gelid.

Eerste beweging.

86. Het geweer met de linkerhand
omdraaijen, het slot naar buiten, het
met de rechterhand bij de greep vatten,
even als in de eerste beweging der la-
ding, en in front blijven staan, draaijen
de alleen de plant van den linker voet
iets naar binnen.

Tweede beweging.

87. Den rechtervoet snel terug
trekken, de hak omhoog, de teenen gebog-
gen, de knie tien of twaalv duim achter

(I) Pl. IV fig. 2.

en omtrent zes duim rechts van den linkekiel op den grond zetten; in acht nemende van niet forsch neêr te vallen; te gelijk het geweer met de rechterhand onlaag brengen, en met de linkerhand bij den eersten ring vatten, de kolf zonder stoot, vóór de rechterzij, op den grond setten, de punt gelijk met den linkekiel; te gelijk den haan tusschen den duim en voorsten vinger van de rechterhand vatten.

Derde beweging.

88. Den haan spannen.

(I) Positie van het tweede gelid.

Eerste beweging.

(I) Pl. IV. fig. 2.

Gelijk de eerste beweging der lading.

Tweede beweging.

89. Het geweer met de rechterhand vóór het midden van het lichaam brengen, het met de linkerhand vatten, sluitende den pink aan den pan- of pandeksel-veer, den duim uitgestrekt langs de lade ter hoogte van de kin, de S of de zij- of schroefplaat ten naastenbij tegen het lijf gedraaid, den laadstok naar het front van het bataillon: te gelijk den rechterduim op den kop van den haan of op de steenschroef brengen, den voorsten vinger onderaan tegen den beugel, de drie overige vingers aan den eersten gesloten.

Derde beweging.

90. Den rechter-elleboog forsch

sluiten, bij het spannen van den haan,
en het geweer bij den greep vatten.

(1) Positie van het derde
gelid.

Eerste; tweede en derde beweging.

Gelijk die van het tweede gelid.

Man.

Eén tempo en ééne beweging.

91. (2) De tromp forsich voorover
doen vallen, de linkerhand snel tot
aan den eersten ring laten vooruit
glijden, de kolf tegen den regterschou-
der steunen, de tromp een weinig naar
beneden; de ellebogen omlaag, zonder
aan het lijf gesloten te zijn; het lin.

(1) Pl. 1V. fig. 3. (2) Pl. 1V. fig. 4 en 5.

kerhoog toedoen, het hoofd, om te mikken,
op de kolf neêrbiigen; den voorsten vin,
ger aan den trekker brengen.

92. (1) Alleen de manschappen in
het derde gelid zullen te gelijker tijd den
regtervoet acht duim rechtsaf zetten, de
pint naar den linkerhiel van hunnen
nevenman.

Zet = af.

Eén tempo en ééne beweging.

93. Het geweer snel weder omhoog
brengen, en de positie van de derde bewe-
ging van vaardig weder aannemen.

V a w r.

Eén tempo en ééne beweging.

(1) Pl. 1V. fig. 6.

94. Met den voorsten vinger den trekker met kracht terug trekken, zonder het hoofd te bewegen, en in deze houding blijven staan.

L a a d t.

Eén tempo en ééne beweging.

95. Het geweer schielijk terug trekken, en de houding aannemen der tweede beweging van het eerste tempo der lading, uitgesonderd dat niet de rechter diim tegen het pandeksel komt, maar met denzelven de gebogen voorste vinger, terwijl de overige vingers gesloten zijnde, de steenschroef gevat wordt. Het eerste gelid moet schielijk opstaan zonder het lijf voorover te buigen; doch, om niet tegen de geweren van het tweede gelid te kloeden, den rechterschouder terugtrekken; en het derde gelid moet den rechtervoet weder achter den linker

aantrekken, met de holte tegen den hiel.

96. Wanneer de onderwijzer in deze positie de geweren wil doen laden, zal hij kommanderen:

Haan = (in de) rust.

Eén tempo en ééne beweging

97. Den haan terug trekken tot in de rust, zorgende van hem niet te spannen; dadelijk de hand, tusschen de kolf en het ligchaam door aan de patroontasch brengen, en deselve openen.

98. Wanneer de onderwijzer, in plaats van de geweren te doen laden, deselve wil doen schouderen, zal hij kommanderen:

Op schoouder = 4 geweer.

99. Op het kommando op schoouder, moeten de soldaten den haan op de soo-even verklaarde wijze herstellen, de pan sluiten en het geweer bij de greep vatten; op dat van 4 geweer, moeten zij de geweren schielijk op schoouder brengen en front maken.

(I) Presenteerst = 4 geweer.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

100. Zelijk de eerste beweging der lading, uitgesonderd dat de soldaat in front sal blijven staan.

Tweede beweging.

(I) Pl. v. fig. 2.

101. Het geweer met de rechterhand verder omdraaijen, om het recht op en neer vlak vóór het linker oog te brengen, den laadstok naar voren, den haan ter hoogte van den laatsten kroop van het vest, het geweer onderaan tegen den beugel in de volle rechterhand gehouden; tegelijk het met de linkerhand forsich omvatten, den pink tegen de panviër, den duim langs den loop uitgestrekt tegen de lade, den voorarm aan het lijf gesloten, zonder gedwongen te wesen; in front blijven staan, zonder de voeten te verzetten.

Op schoouder = 4 geweer.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

102. Het geweer met de rechterhand omdraaijen, den loop naar buiten; het

met de rechterhand omhoog brengen, en tegen den linkerschouder plaatsen; de linkerhand naar omlaag onder de kolf brengen en de rechterhand vrij aan de greep blijven houden.

Tweede beweging.

103. De rechterhand schielijk in hare positie laten vallen.

Zet af = 4 geweer

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

104. Het geweer, door het schielijk uitstreken van den linkerarm; laten zakken; het te gelijk met de rechterarm iets boven den eersten ring grijpen; het uit de linkerhand laten en schielijk voor den rechtterschou-

der brengen, den laadstok naar voren, den pink achter den loop, de kolf drie duim van den grond; de rechterhand rustende tegen de heup, het geweer recht open naar, de linkerhand langs de zijde neerhangende.

Tweede beweging.

105. Het geweer door de hand laten glijden, het zonder stoot nedersetten, en de positie aannemen, die hier zal worden aangewezen.

Positie van den soldaat met het geweer bij den voet.

106. (I) De hand omlaag, den loop tusschen den duim en den voorsten langs de lade uitgestreken vinger, de drie overige vingers uitgestrekt en sa-

mengevoegd, de tromp omtrent twee duim van den regterschouder; den laadstok naar voren, den hiel van de kolf naast en tegen de punt van den rechten voet; het geweer recht open naar.

107. Om in die positie te doen rusten, zal de onderwijzer kommanderen:

rust.

108. Op dit kommando zal de soldaat de rechterhand uitgestrekt op den cordon-riem leggen, en de tromp tegen de regterschouder laten rusten.

109. Om den soldaat vervolgens den onbewegelijken stand weder te doen aannemen, zal de onderwijzer kommanderen:

110. 1. *Zeeft-acht.*

2. *Peloton.*

111. Op het tweede kommando, moet de soldaat de positie met het geweer bij den voet heernemen, volgens N°. 106.

Visitatie der geweren.

112. Nadat de soldaat het geweer bij den voet heeft gezet, zal de onderwijzer kommanderen:

Inspectie = (van) 't geweer.

Eén tempo en ééne beweging.

113. Op den linkerhiel half recht, om meer dan rechtom maken, den rechtervoet op zes duim afstand van den linker, loodrecht achter de frontlijn zetten, de voeten winkelhaaks, het geweer forsich met de linkerhand vatte

ter hoogte van den ondersten knoop van het vest; het bovenste van den loop achterover doen hellen, zonder de kolf van hare plaats te verschuiven, den laadstok naar het lijf gekeerd; te gelijk met de rechterhand de bajonet bij de schaft en bogt vatten, zoodanig dat het uiterste der schaft een duim buiten de hand uitsteekt, en dat bij het uittrekken de duim langs de kling gestrekt is; de bajonet uit de scheede rukken en op de loop zetten; voorts den laadstok uittrekken, zoo als bij de lading in twaalf tempo's voorgescreven is, en hem in den loop laten glijden; dadelijk front maken, en zich herstellen in den stand van geweer bij den voet. No. 106.

114. De onderwijzer zal vervolgens, langs het gelid gaande, de geweren visiteren. Man voor man geeft, naar mate de onderwijzer

bij hem komt, denselven het geweer ter visitatie over: te dien einde wordt het met de rechterhand snel omhoog gebragt, te gelijk met de linkerhand gevat, tusschen den eersten ring en de panveer, het slot buitenwaarts, de linkerhand ter hoogte van de kin, het geweer recht voor het linker oog. De onderwijzer neemt hetzelfde aan, en geeft het na gedaane visitatie terug; de soldaat neemt het met de rechterhand, en brengt het weder in den stand van geweer bij den voet.

115. Zoodra de onderwijzer hem voorbij is, moet hij uit zich selven den laadstok op zijne plaats brengen, den stand hernemende, die bij het kommando: inspectie van 4 geweer: is voorgescreven, en daarna wederom front maken.

116. Indien de onderwijzer, in plaats van de geweren te visiteren alleen de bajonet wil laten opsetten, zal hij kom

manderen:

Bajonet = op.

Eén tempo en één beweging.

117. De hierboven aangewezen positie nemen, de bajonet op den loop doen, zoo als verklaard is geworden, en dadelijk front maken.

118. Indien de bajonet reeds op den loop is, en de onderwijzer den laadstok in denzelven wil laten doen, om, nadat er gevraagd is, de geweren te visiteren, zal hij kommanderen:

Laadstok = (in den) loop.

Eén tempo en één beweging.

119. Den laadstok in den loop doen gelijk hierboven is verklaard, en

aanstands front maken; hem vervolgens wederom op zijne plaats brengen, naa gelang het geweer van iederen soldaat zal zijn gevisiteerd.

120. De soldaat zal het geweer niet omhoog brengen, om hetzelfde aan den onderwijzer, wanneer deze hem voorbij gaat, over te geven; dewijl de onderwijzer alleenlijk moet onderzoeken, of het geweer niet geladen zij, en hij sulks kan vernemen, door den laadstok bij het dunne einde te vatten en in den loop te doen klinken.

Legt neer = 't geweer.

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

121. Het geweer met de rechterhand omdraaijen, het slot naar achteren; te

gelijker tijd met de linkerhand de punt
der patroontasch vatten; het lichaam
geswind voorover buigen, den linker voet
voortuit zetten, den hiel tegenover den
eersten ring; het geweer met de rechter
hand recht vóór zich neêrleggen, blij-
vende de hiel der kolf altijd ter hoogte
van de punt van den rechter voet, de rechter
knie een weinig gebogen, en de rechter hiel
opgeligt.

Tweede beweging.

122. Zich oprigten; den linker voet
aan den rechter aantrekken; de patroon-
tasch loslaten, en de beide handen in
hare positie laten neêrvallen.

Neemt op = 't geweer.

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

123. Zelijk de eerste beweging van
legt neêr 't geweer.

Tweede beweging.

124. Het geweer opnemen, den link-
ker voet aan den rechter aantrekken, en
dadelijk het geweer met de rechterhand
omdraaijen, den laadstok naar voren,
te gelijker tijd de patroontasch loslaten
en de linkerhand in hare positie la-
ten neêrvallen.

Op schooder = 't geweer.

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

125. Het geweer met de rechterhand
snel omhoog ligten; hetzelfde, terwijl
men het omdraait, omdat de loop naar

buiten zou komen, tegen den linker
schouder brengen; te gelijk de linkerhand
onder de kolf plaatsen, en de rechterhand
tot tegen de panveer laten doorsakken.

Tweede beweging.

126. De rechterhand snel in hare
positie laten neêrvallen.

(I) In den arm 4 geweer.

Eén tempo en drie bewegingen.

Eerste beweging.

127. Het geweer schielijk, zonder
het om te draaijen, vier duim onder
den haan omvatten; en het een wei-
nig opligten.

(I) Pl. V. fig. 3.

Tweede beweging.

128. De kolf uit de linkerhand las-
laten, den linker-voorzarm uitgestrekt
op de borst tegen den haan leggen, de hand
op den regtertepel.

Derde beweging.

129. De rechterhand schielijk in
hare positie laten neêrvallen.

Over = 4 geweer.

130. De linkerhand forsich onder de
kolf brengen, het geweer met beide han-
den van den linkerschoouder af brengen,
en op den regter leggen; het slot naar
boven, en ter hoogte van den schoouder,
de tromp omhoog, zoodat de bajonet een
voet hooger dan het hoofd gedragen wor-
dt; op het oogenblik dat het geweer op
den regterschoouder is geplaatst, word

de rechterhand onder aan tegen en op de kolf gelegd, de vingers naar voren, het platte der hand naar boven, de elleboog omlaag, en de linkerhand in hare positie laten neêrvallen.

In (den) arm = 4 geweer.

131. Het geweer met de linkerhand in de greep of het dunne der kolf vatten, het met de beide handen in den linkerarm plaatsen; te gelijker tijd de linkerhand loslaten, de positie van het geweer in den arm aannemen, en de rechterhand in de greep laten.

Schouder = 4 geweer.

Een tempo en drie bewegingen.

Eerste beweging.

132. Met de rechterhand forsich

de greep van het geweer vatten.

Tweede beweging.

133. De linkerhand forsich onder de kolf brengen.

Derde beweging.

134. De rechterhand schieijk in hare positie laten neêrvallen, en het geweer met de linkerhand, in de positie van op schouder 4 geweer, laten doorsakken.

Bajonet = a f.

Een tempo en drie bewegingen.

Eerste beweging.

135. Het geweer laten zakken, door het verder uittrekken van den

linkerarm, en het te gelijk met de rechterhand boven bij den eersten ring aan vatten, zoo als bij de eerste beweging van zet of 't geweer.

Tweede beweging.

136. Met de rechterhand het geweer langs de linkerzijde laten zakken; het met de linkerhand boven de rechter aangrijpen, om de positie van de tweede beweging van 't geweer links aan te nemen, doch zonder de rechterhiel voor de holte van den linkervoet te plaatsen; de bajonet met de rechterhand afnemen, haer in de scheede steken; en den kleinen vinger van de rechterhand op het dikke einde van den laadstok plaatsen.

Derde beweging.

Op schoouder = 't geweer.

137. Het geweer met de linkerhand omhoog werpen, het met de rechterhand bij de greep vatten en het op schoouder brengen.

Verdekt = 't geweer.

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

138. Met de rechterhand het geweer schielijk omvatten, den duim op de zijplaat en den voorsten vinger tegen den haan; te gelijker tijd het geweer een weinig van den schoouder af brengen, den loop naar buiten, zonder de punt der kolf te verplaatsen; hetzelfde met de linkerhand bij den eersten ring vatten, de duim op den laadstok gestrekt, het geweer recht op en neer tegen over den schoouder, de linker-elleboog aan

het geweer gesloten.

Tweede beweging.

139. Het geweer voorover werpen; het onder den linkerarm brengen, blijvende de linkerhand aan den eersten ring, de duim op den laadstok, om het uitglijden te beletten, de pink op de heup, vallende de rechterhand te gelijker tijd in hare positie.

Op schoouder = 4 geweer.

Eén tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

140. Met de linkerhand het geweer weder omhoog brengen, zonder te rukken, om te vermijden, dat de laadstok uit de lade springe; hetzelfde met de rechterhand om de greep

grijpen; ten einde het tegen den schoouder te steunen; te gelijker tijd de linkerhand van het geweer af, en snel onder de kolf brengen.

Tweede beweging.

141. De rechterhand schielijk in hare positie laten neêrvallen, en te gelijker tijd met de linkerhand het geweer, in de positie van op schoouder 't geweer, laten doorsakken.

Bajonet = 0 p.

Eén tempo en drie bewegingen.

Eerste beweging.

142. Gelijk de eerste beweging van bajonet af.

Tweede beweging.

143. Gelijk de tweede beweging van Bajonet af, uitgezonderd, dat de rechterhand de schaft der bajonet zoodanig, als voorgeschreven is bij de visitatie van het geweer, moet aangrijpen, om haar uit de schede te trekken en gewind op de trompet te zetten; en den kleinen vinger van de rechterhand op het dikke einde van den laadstok plaatsen.

Derde beweging.

Op schoouder — 4 geweer.

144. Het geweer op schoouder brengen, zoo als in de derde beweging van bajonet af, is verklaard.

(I) Velt = 4 geweer.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

145. Gelijk de eerste beweging van het eerste tempo der lading, het geweer omvatten twee duim onder den haan.

Tweede beweging.

146. Met de rechterhand het geweer naar de rechterzijde afriikken, en hetzelfde in de linkerhand een weinig voorbij den eersten ring vangen, den loop naar boven, den linker-elleboog tegen het lijf, de rechterhand op de rechterheup, de punt der bajonet ter hoogte van het oog. De manschappen

van het tweede en derde gelid moeten zorgen, dat zij hunne voorlieden niet met de bajonet raken.

Op schouder = 4 geweer.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

147. Op den linkerhiel weer in front draaijen, den rechterhiel naast den linker aantrekken; en te gelijker tijd het geweer met de rechterhand voor den linkerschouder, en de linkerhand onder den kolf brengen.

Tweede beweging.

148. De rechterhand snel in hare positie laten vallen.

Omlaag = 4 geweer.

Een tempo en twee bewegingen.

Eerste beweging.

149. Gelijk de eerste beweging van ~~set~~ of 4 geweer.

Tweede beweging.

150. De tromp van 4 geweer voor over neigen, de kolf achterwaarts en omtrent drie duim van den grond: de rechterhand, op de heup gesteund, zal in dieer voege het geweer tegenhouden, dat de bajonetten der manschappen in het tweede en derde gelid hunne voorlieden niet raken.

Op schouder = 4 geweer.

151. Op het kommando op schouder, der het geweer loodrecht in de rechter

hand herstellen; op het kommando
 1 geweer, verrigten hetgeen, wat voore
 geschreeven is, om het geweer wan
 neer men het bij den voet heeft,
 op schoouder te brengen.

Bemerkingen nopens de hand
 grepen.

152. De handgrepen misvormen
 dikwerf bij de rekruten de houding
 van het ligchaam, wanneer dezelve
 nog niet ten volle is gevestigd. Het
 is daarom noodzakelijk, dat de onder
 wijzer hen, in den loop der lessen, dik
 wijlsterig brengt tot de regelmatig
 heid der houding en van het dragen
 van het geweer.

153. De rekruten zijn ook zeer
 onderhevig aan het inbuigen der
 lendenen en het achterover werpen
 van het ligchaam, vooral bij het eer

ste tempo der lading, wanneer men
 hen te lang daarbij houdt. Dit moet
 de onderwijzer het vermijden, van hen
 te lang in deze positie te laten.

Derde Les.

Lading in vier tempo's.

154. Deze lading heeft ten oog
 merk, de soldaten, de tempo's te doen
 onderscheiden, welke moeten ver
 sneld worden, en die, waarbij meer ge
 regeltheid en oplettendheid noodig
 is, als met name het doen van kruid
 op de pan, het brengen der patroon
 in den loop, en het aansetten. Zij
 zal gevolgelijk in vier hoofdt tempo's
 op den volgenden voet verdeeld wor
 den.

155. Het eerste tempo zal op het
 laatst van het kommando, en de drie

andere op de kommando's twee, drie en vier uitgevoerd worden.

156. De onderwijzer zal kommando's dereren.

Lading in vier tempo's.

Laadt = 't geweer.

157. (1) Het eerste tempo der lading verrigten; de pan ontsluiten; de patroon vatten; deselve openbijten, bij de pan brengen, en kruid op de pan doen.

Twee.

158. (2) De pan sluiten; het geweer links brengen, en de patroon in den loop doen, uitschudden en

(1) Pl. 111. fig. 4. (2) Pl. 111. fig. 5.

laten zakken.

Drie.

159. (3) Den laadstok uittrekken, denzelven tot bij de hand in den loop brengen, en met twee stooten aansetten.

Vier.

160. (4) Den laadstok op zijne plaats en het geweer op schoouder brengen.

Gezwinde lading.

161. De onderwijzer zal vervolgens de gezwinde lading onderrigten, die uitgevoerd moet worden even als de lading in vier tempo's,

(3) Pl. 111 fig. 6. (4) Pl. 111. fig. 1.

maar in één en zonder bij de viced
bepaalde tempo's te blijven stil hoi-
den. Hij zal te dien einde komman-
deren:

162. Gezwinde lading.

Laadt = 4 geweer.

Bemerkingen betrekkelijk de
lading.

163. De onderwijzer moet de sol-
daten doen opmerken, dat degenen,
welke zonder zich te overhaasten,
bedaard en geregeld te werk gaan,
het best en het spoedigst laden;
wijl zij den laadstok omdraaijen,
zonder dat hij aan die hünner voor-
of nevenlieden haakt, denzelven,
zonder mis t. steken, in den loop
en weder op zijne plaats brengen,
de patroon beter aansetten, geen

kruid storten, en geene patroon bij
het nemen uit de tasch laten val-
len: al hetwelk van wezenlijk aan-
belang is, en door de soldaten met
de meeste oplettendheid zal moeten
worden in acht genomen.

164. De onderwijzer zal geregel-
heid in het verrigten der tempo's en
in de houdingen vorderen, zonder
welke de soldaten zich belemmeren
en elkander hinderen zouden. Hij
zal hün, na verloop van eenige les-
sen, patronen van semelen of saag-
meel geven, en hen aan het behoor-
lijk op de pan storten en aansetten
gewennen.

Vierde Les.

De vuren.

165. De vuren sullen regtuit of

schuins geschieden, zoodanig als hier onder zal worden uitgelegd.

Vuren regtuit.

166. De onderwijzer zal de volgende kommando's doen:

Peloton-vuur.

1. Peloton.

2. Vaardig.

3. Aan.

4. Vuur.

5. Laad.

167. (I) Deze onderscheidene kom,

(I) Pl. VI. fig. 1.

mando's zullen volvoerd worden op de wijze, die bij de handgrepen is voorgeschreven.

168. Op het tweede kommando, zullen de drie man de aangewezen positie, volgens het gelid waarin zij staan, aannemen, en op het vijfde, de geweren laden en op schouder brengen.

Schuinsche vuren.

169. De schuinsche vuren zullen rechts en links, en op dezelfde kommando's als het vuur regtuit geschieden; met dit enige onderscheid, dat het kommando aan telkens voor of gegaan zal worden door het kommando van waarschiwing, schuins rechts of schuins links, hetwelk na het kommando vaardig zal worden uitgesproken. Op deze waar,

schuwing zullen de manschappen uit het derde gelid de oogen op de opening of het schietgat, waardoor zij zullen moeten aanleggen, vestigen.

Positie der drie gelederen bij het vuur schuin-rechts.

170. (1) Op het kommando *va a r* dig, zullen de drie gelederen verrijgen hetgeen bij het vuur recht is voorgeschreven.

171. Op het kommando *a a n*, moet het eerste gelid de tromp van het geweer rechts, en de linker knie binnenwaarts wenden, zonder de voeten te verplaatsen.

172. Het tweede gelid moet insgelijks de tromp rechts draaijen, son

(1) Pl. VI. fig. 2.

der de voeten te versetten.

173. Het derde gelid moet den linker voet omtrent zes duim vooruit brengen, naar de punt van den rechter voet van zijnen voorman gewend, het zal ook het lijf, door de linker knie een weinig te buigen vooruit brengen, en de tromp rechts draaijen.

174. De drie gelederen moeten den rechtterschouder terugtrekken. In deze positie moeten de achterste gelederen gereed zijn, om, of, schoon in eene schuinreche rigting, door dezelfde opening, als bij het vuur recht, te vuren.

175. Op het kommando *laadt* zullen de drie gelederen de positie hernemen, welke hün bij het vuur recht is voorgeschreven, het derde zal, het geweer terug

trekkende, den linkervoet weder met den hiel tegen de holte van den regter zetten.

Positie der drie gelederen bij het vuur schiëns-links.

176. (I) Op het kommando vaar, dig, zullen de drie gelederen het zelfde verrigten, wat ten aanzien van het vuur recht uit is voorgeschreven.

177. Op het kommando aan, zal het eerste gelid de tromp links aanleggen, zonder de knie te buigen, noch de voeten te versetten.

178. De manschappen in het tweede gelid moeten aanleggen

(I) Pl. VI. fig. 3.

ieder in het schietgat ter linkerzijde van zijnen voorman, zonder de voeten te versetten.

179. De manschappen in het derde gelid moeten ieder den linkervoet omtrent zes duim voor uit en naar den kant van den regter hiel van hinnen voorman zetten, ook te gelijk het bovenlijf voor uit brengen, door de linker knie een weinig te buigen, en ieder aanleggen in het schietgat ter linkerzijde van den voorsten man van zijn rot.

180. De drie gelederen moeten den linkerschouder terugtrekken.

181. In dezen stand moeten de manschappen der beide achterste gelederen gereed staan, om ieder door het schietgat ter linkerzijde van zijnen voorman in eene schiënsche

rigting te vuren.

182. Op het kommando laadt, moeten de drie gelederen hunne geweren in de schuinsche stekking, waarin zij zich bevinden, terug trekken, en in deze positie kruip op de pan doen: het derde gelid zal den linkerhiel in de holte van den rechtervoet plaatsen; en bij het links brengen van het geweer, zullen de drie gelederen deselvede positie aannemen, als bij het vuren rechtuit.

Bemerkingen betrekkelijk de schuinsche vuren.

183. Bij het aanleggen eenen schouder terug trekken;

Ten einde de tromp meer of minder schuins te kunnen aanleggen, naa-

de plaats van het voorwerp, op het, welk men mikt.

De onderwijzer moet desen grondregel aan de rekruten duidelijk maken, door wanneer zij de wijze van aanleggen bij het schuinsche vuren behoorlijk verstaan, eenen man voor het front min of meer rechts of links te plaatsen, om dit voorwerp te verbeelden.

Het derde gelid den linkervoet zes duim voorwaarts doen zetten en het bovenlijf vooruit laten brengen;

ten einde de ongelikken voor te komen; omdat, zonder deze voorzorg, de geweren van het derde gelid, in hunne schuinsche stekking, niet genoeg voorbij het eerste gelid zouden uitsteken.

In het schiïnsche vuur links, de geweren in hunne schiïnsche richting terug trekken, en alsoo kruïd op de pan doen;

Omdat, zoo men, bij het terug trekken van het geweer om kruïd op de pan te doen, dezelfde positie, als bij het vuur regtuit, mede wilde aannemen, men het over het hoofd van zijne voorman sou moeten beïren.

Twee gelederen-vuur.

184. Het twee-gelederen vuur zal allien door de beide voorste gelederen verrigt worden; het derde anders niet doende, dan laden en de geweren aan het tweede overgeven. In gevolg deze schikking moet het eerste gelid staande vuren.

185. De onderwijzer zal de volgende kommando's doen:

1. Twee-gelederen-vuur.

2. Pelotons.

3. Vaardig.

4. Chargeert.

186. Op het derde kommando moeten alle drie de gelederen de positie aannemen, aan het tweede en derde gelid, bij het vuur regtuit en schiïns voorgeschreven.

187. Op het vierde kommando, moeten de manschappen van het eerste en tweede gelid te gelijk aanleggen en vuren. De man in het derde gelid, niet moeten vuren, zal enkel laden en

zijn geweer aan die van het tweede gelid overgeven.

188. De man van het eerste gelid moet zijn geweer schielijk laden, en op nieuw afschieten, daarna weder laden, van nieuw vuur, en zoo voorts.

189. De man in het tweede gelid zal zijn geweer, na gevraagd te hebben, met de rechterhand aan zijnen achterman overgeven. Deze moet het met de linkerhand aannemen, en het zijne met de rechterhand overreiken aan den soldaat van het tweede gelid, die met dit geweer zal vuren, het vervolgens laden, nog eens met hetzelfde vuren, en het daarna aan zijnen achterman moet teruggeven, en zoo voorts; in hier voege, dat de man van het

tweede gelid altijd, uitgenomen de eerste reis, twee schoten achter elkander, met hetzelfde geweer doet, alvorens het aan den man in het derde gelid over te geven.

190. Na het eerste schot, zullen de eerste en tweede man van ieder rot niet meer aan het te gelijk vuren gehouden wesen.

191. De drie gelederen zullen steeds, bij het links brengen van het geweer, front maken, en, na geladen te hebben, de hierboven in no. 186 aangewezen positie aannemen. Te dien einde zal iedere soldaat, na den laadstok te hebben opgestoken, zijn geweer doen omhoog glijden door de linkerhand, die hij tegen de panveer ter hoogte van de kin moet brengen; terwijl hij op hetzelfde oogenblik half recht om

zal maken, om weber in de voor-
geschreevene positie te komen, en
den regterdijm aan den steen
schroef, om den haan te spannen,
en den voorsten vinger onderaan
tegen den beugel zal brengen. De
man van het derde gelid moet al-
tijd zijn geweer, sonder dat de
haan gespannen is, aan dien van
het tweede overgeven.

192. Om het vuur te doen op-
houden, zal de onderwijzer kom-
manderen:

Roffel.

193. Op dit kommando zal de
soldaat ophouden te vuren, den
haan in de rüst stellen, het geweer
laden of de lading voleindigen,
wanneer zulks nog niet geschied
is, en schoouderen: dragende de

manschappen van het tweede en
derde gelid zorg, van ieder zijn ei-
gen geweer te hernemen.

Algemeene bemerkingen
betrekkelijk de vuren.

194. De vuren zullen in den
beginne sonder patronen, en ver-
volgens met patronen van zeme-
len of zaagmeel geschieden, om den
soldaat meer en meer aan het kruid
op de pan doen, en het vaardig, maar
geregeld en sonder kruid te storten,
in den loop brengen van de patroon,
zoo wel als aan het behoorlijk aan-
zetten, te gewinnen. Voorts zal men
dit onderriigt, door met kruid te doen
vuren, eindigen.

195. Men moet, wanneer men
met kruid laat vuren, de soldaten
aanbevelen, dat zij, bij het herstel,

len van den haan met oplettendheid gadeslaan, of er rook uit het sündgat komt, hetwelk tot een zeker teeken verstrekt, dat de schoot is afgegaan. Bijaldien er geen rook uit het sündgat kwam, zou de soldaat, in plaats van op nieuw te laden, achteruit moeten treden, om het sündgat door te steken, en van nieuw kruid op de pan te doen. In gevalle de soldaat, in de meening dat het schot afgegaan is, eene tweede patroon in den loop had gedaan, zou hij zulks ten minste bij het aanzetten, door de hoogte der lading, moeten gewaar worden en, door er eene derde in te doen, zich ten hoogste strafbaar maken. De onderwijzer zal daarom, na het vuren met kruid, altijd de geweren visiteeren, ten einde te onderzoeken, of iemand der soldaten den misslag begaan heeft, van drie patronen op

zijn geweer te doen.

196. De onderwijzer moet ook bijzonder daarop letten, dat de soldaat, bij het in rust zetten van den haan, denselven niet door te veel overhaasting spant; een misslag, die ongelukken zou kunnen veroorzaken.

Algemeene bemerkingen, rakende de tweede afdeeling der soldaten-school.

197. Wanneer de drie man, na de les der handgrepen eenige dagen te hebben beoefend, bedreven zullen zijn in het dragen van het geweer, moet de onderwijzer de les altijd eindigen, door hen geduren, de eenigen tijd in één gelid, op eenen pas afstand van elkander, te doen marcheren, om hen hoe lang

ger hoe meer in het werkdadige van den rechten en schuinschen pas te bevestigen.

Hij zal hün de noodige aanwijzing doen, om den pas te merken (marquieren) en te veranderen, hetgeen in volgender voege zal worden ten uitvoer gebracht.

Den pas marquieren.

198. De drie man met den gewonen pas marcherende, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Marquiert den pas.

2. Marsch.

199. Op het tweede kommando, hetwelk geschieden zal in het oogenblik, dat de voet op het

punt staat, van op den grond gezet te worden, moeten de soldaten den pas aangegeven, door zonder vooruit te komen, de hielen beurtelings naast elkander neer te zetten, en de tijdmaat van den pas gade te slaan.

200. Om den gewonen pas te doen hervatten, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Voorwaarts.

2. Marsch.

201. Op het tweede kommando, hetwelk als boven zal geschieden, zullen de soldaten den pas van twee voet weder aannemen.

Den pas veranderen.

202. De soldaten met den gewonen pas marcherende, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Veranderd den pas.

2. Marsch.

203. Op het tweede kommando, hetwelk geschieden zal op het oogenblik, waarin de voet staat neêrgezet te worden, moeten de soldaten den voet, die achter is, schielijk naast dengenen, die zoodadelyk is op den grond gezet, bytrekken, en met dezen laatsten voet weder aantrekken.

DERDE AFDEELING.

Eerste Les.

204. Wanneer de drie man, in de beginselen en het werktuigelyke van den pas, de houding van het ligchaam en het dragen van het geweer, behoorlyk bedreven zijn, zal de onderwijzer op het minst vijf of zes, en ten hoogste negen man bijeen voegen, om hun de gronden van de aanraking der ellebogen, of van de voeling bij den marsch in front, de regels van den marsch uit de flank, den gezwinden en achterwaartschen pas, de grondbeginselen van de veranderingen van directie, van de zwenkingen in den marsch en op de plaats, en de grondregels der rigting te leeren.

205. De onderwijzer zal hen arm aan arm in één gelid stellen, en daarop de volgende kommando's doen:

1. peloton voorwaarts.

2. Op de links (of rechts.)

3. Marsch.

206. Op het kommando marsch zal het gelid schiekelijk met den linker voet aanmarcheren.

207. De onderwijzer moet een wél geoefend man doen vóór marcheren, op twee passen, hetzij vóór den rechter-, of vóór den linker vleugel man, naarmate der zijde, welke vóór de plaatsing van den gúide benoemd is, en aan dien vleugel man gelasten, om naauwkeurig in de voet stappen van den man, die hem voorúit gaat, te volgen, en steeds den afstand van twee passen te onderhouden. Zulks is het zekerste

middel, om de rekrúten de hebbelijkheid, om de passen van de voorgeschrévene lengte en snelheid te maken, te doen verkrijgen.

208. De onderwijzer zal de navolgende regels doen nakomen:

Den elleboog van zijnen nevenman aan de kant van den gúide zachtelijk aanroeren;

Omdat, als men alsoo arm aan arm met zijnen nevenman blijft, men verzekerd kan zijn, dat men ten naasten bij is gerigt, en er geen opening tusschen de rotten ontstaat; zoo men, in plaats van zijne nevenman aan den elleboog zachtjes aan te raken, op hem leúnde, zou men hem noodtaken, van op zijne beurt naar den gúide te leúnen, en daardoor dezen laadsten

uit de directie stooten.

Den linker-elleboog, noch den rechter-arm van het lijf brengen;

Opdat de soldaat zijnen nevenman niet stootte, en in het gelid geen meer plaats besla, dan hij in het selve moet bekleeden.

Voor de drukking wijken, die van den kant van den gūide komt, en weêrstand bieden aan het gedrang, dat aan de tegengestelde zijde ontstaat;

Om voor te komen, dat de gūide buiten de directie wordt gedrongen.

Zich aan den elleboog van zijnen nevenman naar de zijde van den gūide, zoo dese neven-

man sich kwam te verwijderen, of zoo men self van hem was afgeweken, alleen op eene ongevoelige wijze wederom aansluiten;

Omdat het gebeuren kan, dat de nevenman sich te onpas rechts of links begeeft. Indien alsdan de man, welke naast hem staat, en voorts degenen, die op denselven volgen, sich haastig naar dese valsche beweging voegden; sou er uit voortvloeijen, dat de mislag van eenen enkelen sich soude voortplanten tot velen: en wanneer achtervolgens degene, bij wien de mislag zijn begin genomen heeft, denselven soude willen verbeteren, sou hij verplicht wesen, om zijnen nevenman, en desden volgenden man en zoo voorts, tot aan den vleugel terug te stooten, hetgeen eene gedūrige gol-

ving in den marsch sou te weeg brengen. Zoo daarentegen ieder man het grondbeginsel in acht neemt, van sich slechts allengskens naar de bewegingen van zijnen nevenman te voegen, zal deze laotote den tijd hebben, om zijnen mislag te herstellen. en begaot hij er een, zoo sal deze afwijking sich niet voortplanten, en er geene golving plaats grijpen.

Altijd het hoofd rechtuit, en de oogen op den grond, twaalf of vijftien passen voor sich, gevestigd houdende, op welke zijde de gūide ook genoemd sij;

Amdat, als de soldaten het hoofd naar de zijde van den gūide draaijden; het selve den tegenoverstaanden schouder sou doen vooruit komen, hetgeen eene vorsche directie

aan het gelid geven, en eene geduurige drukking naar den kant van den gūide, en bij gevolg golving, sou de veroorzaken. Het vestigen der oogen op twaalf of vijftien passen voor sich op den grond brengt te weeg, dat de soldaat, onder het marcheren, niet ter zijde afwijkt, hetgeen een seer wezenlijk stuk uit maakt.

Indien men bemerkt, dat men zelf te veel voor of achter is, sich slechts langzamerhand herstellen, door sijnen pas op eene bijna onmerkbare wijze te verlengen, of te verkorten;

Bij de haastige bewegingen in den marsch altijd strekken om eenen troep uit sijn verband te brengen, golving in denselven te veroorzaken, en de tijdmaat te doen

verliezen. Want niemand kan eenen pas van twee voeten en een half in denzelfden tijd doen, waar in zijn nevenman er eenen van twee voet maakt, zonder dat de beweging van den eersten sneller dan die van den tweeden zijn zal; daar men integendeel den pas een' of twee duim kan verlenigen, zonder dat daaruit eene merkbaare versnelling in de beweging ontstaat.

209. Eindelijk moet de onderwijzer er zich op toelleggen, om aan de rekruten te doen begrijpen, dat de rigting in den marsch alleen kan bewaard blijven, door de regelmatigheid van den pas, de voeling der ellebogen, en het vierkant houden der schouders; dat zoo, bij voorbeeld, de eene grootere passen maakte dan de andere, of

zoo de eene schieliker dan de andere marcheerde, zij noodzakelijk zouden moeten uiteen raken; dat, zoo zij niet de aanraking der ellebogen onderhielden, het hún, wíjl zij het hoofd recht moeten houden, onmogelijk zijn zoude, te oordeelen, of zij ter zelfder hoogte met húnne nevenman marcheren, en of er tusschen hen geene gapingen ontstaan.

210. Vervolgens zal de onderwijzer hen oefenen, om schúins-rechts en schúins-links te marcheren.

211. De onderwijzer moet een wélgeoefend man op de zijde van het gelid stellen, naar welken hij wil doen schúins marcheren. Deze man moet nauwkeurig acht geven, om zijne schouders, na de

wending, goed vierkant te houden, zijne passen gelijk groot te maken, en zonder slingeren goed recht voor zich uit, in de aangenomene diagonale directie, te blijven doormarcheren, punten op 12 á 15 passen vóór zich op den grond nemende, om zijnen marsch te verzekeren.

212. Het gelid, met den gúis, de links, in front marcherende, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Schiins-rechts.

2. Marsch.

3. Giide rechts.

213. Op het kommando marsch, zal het gelid den schiinschen marsch aannemen, zoo

als in N°. 43. is voorgeschreven.

214. Den marsch in front weder willende doen aannemen, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Voorwaarts.

2. Marsch.

3. Giide links.

215. Op het kommando marsch, neemt het gelid den marsch in front, en op het derde kommando de voeling links weder aan.

216. Den marsch schiins-links zal op de tegenovergestelde kommando's worden uitgevoerd.

217. De onderwijzer het gelid willende doen halt houden, terwijl hetzelfde in den schuinschen marsch is, zullen de manschappen zich op het kommando halt, terstond in front herstellen.

218. Wanneer dese verschillende grondbeginselen aan de rekruten gemeenzaam zijn geworden, en zij wel bedreven zijn in de houding van het ligchaam, het dragen van het geweer, en het werktuigelijke, de lengte en de snelheid van den gewonen pas, moet de onderwijzer uit den gewonen in den geswinden pas, en omgekeerd, doen vallen, en dat wel op de volgende wijze; het gelid met den gewonen pas marcherende, zal de onderwijzer kommanderen:

1. Geswinde pas.

2. Marsch.

219. Op het kommando marsch, hetwelk zal geschieden, zonder onderscheid, bij het neersetten van den eenen of anderen voet, zal het gelid den geswinden pas aannemen.

220. De lengte van dezen pas zal dezelfde wezen als van den gewonen, maar zijne snelheid die van honderd in iedere minuut.

221. De onderwijzer zal met den geswinden pas marcherende, van tijd tot tijd den schuinschen marsch doen aannemen.

Bemerkingen betrekkelijk den geswinden pas.

222. De marsch met den geswinden pas zal geschieden naar de zelfde grondbeginselen als die met den gewonen. Maar dewijl het voorstootende van den geswinden pas den soldaat aanzet, om elkander los te laten, moet de onderwijzer er zich op toeleggen, om de tijlmaat van dezen pas wel te bepalen, en den soldaat te gewennen van altoos den loodregten stand van het ligchaam zoo wel als de regelmatigheid van den pas te behoüden.

223. Met den geswinden pas marcherende, zal de onderwijzer nu en dan denselven doen marchieren en veranderen.

224. Wanneer de onderwijzer den gewonen pas wil doen her-

watten, zal hij kommanderen:

1. Gewone pas.

2. Marsch.

225. Op het kommando marsch hetwelk gedaan wordt om het even voor welken voet, zal het gelid den gewonen pas weder aannemen.

226. Het gelid in den marsch zijnde, zal de onderwijzer hetzelfde door de, in n°. 24, voorgeschrevene kommando's en middelen doen halt hoüden

227. Als het gelid met den geswinden pas marcheert, moet het kommando halt geschieden een oogenblik voor dat de voet op den grond komt.

228. Het gelid stil staande, zal de onderwijzer het met den achterwaartschen pas doen marcheren, en te dien einde kommanderen:

1. Achterwaarts.

2. Marsch.

229. Op het kommando marsch, moeten de soldaten den linkervoet schielijk naar achteren trekken en denzelven neêrsetten op den afstand van een voet, van den eenen hiel tot aan den anderen, en als zoo blijven voortgaan tot op het kommando halt, het welk altijd door dat van peloton zal vooraf gegaan worden. De soldaten moeten op dit kommando stil staan, en den voet

die voor is, naast den anderen bijtrekken.

230. De onderwijzer moet toesien, dat de manschappen niet tegen hinnen nevenman leunen, dat zij zich recht achterwaarts bewegen, en dat de loodrechte stand en de houding van het lichaam, zoo wel als van het geweer, altoos bewaard blijven.

Tweede les.

Marsch uit de flank.

231. De soldaten arm aan arm in één gelid staande, zal de onderwijzer hun de volgende kommando's doen:

1. Peloton rechts (of links)
uit de flank.

2. Rechts (of links) = 0 m.

3. Marsch.

232. Op het tweede kommando zullen zij rechts- of linksom marcheren.

233. Op het kommando marsch, zullen zij schielijk met den linker voet in den gewonen pas aantreden.

Bemerkingen betrekkelijk den marsch uit de flank.

234. De onderwijzer moet een wél geoefend man naast den eersten soldaat van de flank, naar welke het gelid alsdan front maakt plaatsen, om deszelfs pas te regelen en denzelven te geleiden.

den, en aan den genoemden soldaat aanbevelen, om altijd arm aan arm met desen man te marcheren.

235. De onderwijzer moet bij den flank-marsch de volgende regelen doen nakomen:

Dat de pas naar de voorgescrevene grondbeginselen geschiedt;

omdat dese grondbeginselen, zonder welke de marschappen, naast elkander in hetzelfde gelid geplaatst, in den marsch geen geheel zouden kunnen bewaren, nog onvermijdelijk moeten worden nagekomen, wanneer men niet rotten marcheert.

Dat bij elken pas de voet van den man, die vooraf gaat, door den voet van den genen, die op hem volgt, wordt vervangen;

opdat er tusschen de rotten geene opening komen.

Dat de soldaat, om te vermijden dat hij zijnen voorman op de hakken trapt, de kniën niet buigt;

omdat, als hij de kniën boog, de afstand tusschen de rotten zoowel als de tijdmaat soude verloren gaan.

Dat voor elken soldaat, door het hoofd van zijnen voorman, de hoofden van alle degenen, die voor denselven marcheren, gedekt zijn;

de wijl dit de zekerste regel is, die, om recht achter den voorsten soldaat van het gelid te blijven, kan gegeven worden.

236. De onderwijzer moet, bij

den marsch uit de flank, zich meestendeels ophouden vijf of zes passen op de flank der manschappen, welke hij onderrigt, om voor de nakoming van de voorgemelde grondregelen te zorgen.

237. Ook moet hij zich somtijds achter het voetmarcheren, de gelid begeven, om hetzelfde in de lengte te oversien, aldaar stil staan, en inmiddels hetzelfde vijf, tien of twintig passen laten doeren, om waart te nemen. of de manschappen op den voorsten soldaat naauwkeurig gerigt blijven.

238. De onderwijzer sal met rotten rechts of links laten swenken, en te dien einde kommanderen:

1. Met rotten rechts (of

links.)

2. Marsch.

239. Op het tweede kommando, zal de voorste man van het gelid rechts- of linksom maken, en verder recht voor zich uit marcheren. Jeder der overige zal achtervolgens op dezelfde plaats, als deze voorste, dezelfde wending doen.

240. Ook zal de onderwijzer de wendingen rechts- en linksom in den marsch doen volbrengen, en te desen einde kommanderen:

1. Rechts (of links) uit de flank.

2. Marsch.

241. Op het tweede kommando, dat onverschillig voor welken voet, en een oogenblik voordat hij op den grond komt, zal geschieden, zullen de soldaten het ligchaam omdraaijen, den voet, die opgeligt is, in de nieuwe directie plaatsen, en daarin met den anderen voet aantreden, zonder de tijdmaat van den pas te verbreken.

242. Wanneer de onderwijzer het gelid, uit de flank marcherende, begeert te doen halt houden, en in front te herstellen, zal hij de volgende kommando's doen:

1. Peloton.

2. Halt.

3. Front.

243. Op het tweede kommando zal het gelid staan blijven, zonder dat iemand al ware het ook, dat hij zijnen afstand had verloren, zich verroert. Zulks is noodzakelijk, om den soldaat aan eene gestadige in acht neming van zijnen afstand te gewennen.

244. Op het derde kommando zal ieder zich in front herstellen door de wending linksom, wanneer men uit de rechter- en door de wending rechtsom, wanneer men uit de linker-flank marcheert.

Bemerkingen betrekkelijk den marsch uit de flank.

245. Wanneer de manschappen zoo ver gevorderd zijn, dat zij den

marsch uit de flank met bekwaamheid en gemakkelijheid kunnen uitvoeren, moet de onderwijzer hen in den marsch uit de flank met den geswinden pas oefenen. Deze les zal hen des te sterker de noodzakelijkheid doen ontwaaren worden, om, in den marsch uit de flank, wel in elkanders voetstappen te volgen, en zoo wel de tijdmaat als den loodrechten stand te onderhouden.

Derde Les.

Rigting.

246. De onderwijzer moet de rekruten aanvankelijk oefenen zich man voor man te rigten, om hün de grondbeginselen der rigting beter te doen begrijpen. Te desen einde zal hij aan de beide eerste manschappen van den rechtervleugel gelasten twee pas

sen voorwaarts te doen, en dese manschappen gerigt hebbende, achtervolgens ieder der overige waarschuwens, om zich in de rigting der beide eerste te begeven.

247. Iedere soldaat moet op de waarschuwning om zich te rigten, hem door den onderwijzer gedaan, het hoofd en de oogen regts wenden, in de positie, welke in de eerste les van de eerste afdeeling is voorgeschreeven; voorts in de tijdmaat van den gewonen pas twee passen vooruit doen, doch den laadsten verkorten, in dieer voege, dat hij zich omstreeks zes duim achter de nieuwe lijn van rigting bevindt, welke hij nooit moet overschrijden. Vervolgens zal hij zich met kleine [glijdende] passen en gestrekte knien, bedaard en sonder rikken, zich naast den man begeven, tegen

wien hij zich moet aansluiten, op zoodanige wijze, dat, sonder dat het hoofd uit zijne houding geraakt, de lijn zijner oogen zoo wel als die zijner schoulers in deselfde rigting is met die van zijnen nevenman, en dat zijn elleboog, sonder zich van het ligchaam te verwijderen, sachtjes die van zijnen nevenman aantakt.

248. De rigting links zal naar deselfde regelen geschieden.

249. Nadat de rekruten in deser voege, man voor man, geleerd hebben, sich naauwkeurig en sonder zoeken te regten, zal de onderwijzer het geheele gelid sich in eens doen rigten op het volgende kommando:

Regts (of links) = rigt u.

250. Op dit kommando zal het geheele gelid, met uitzondering der beide manschappen, die reeds te voren geplaatst zijn om tot grondslag der rigting te verstrekken, zich met den gewonen pas op de nieuwe lijn begeven, en zich aldaar bedaard, naar de hierboven, in n°. 247, voorgeschrevene regelen, plaatsen.

251. De onderwijzer moet, vijf of zes passen vóór en met het aangesicht naar het gelid staande, voor de aankoming der regelen zorgen, en zich achtervolgens naar den vleugel begeven, die tot grondslag der rigting gediend heeft, om denzelven na te zien.

252. De onderwijzer het grootste getal der soldaten gerigt ziende, zal kommanderen:

S t a a t.

253. Op dit kommando zullen de soldaten het hoofd en de oogen in de houding regtuit herstellen, en den onbewegelijken stand weder aannemen.

254. De onderwijzer zal vervolgens aan de manschappen, die niet gerigt zullen zijn, kommanderen: dat rot (of die rotten) achter of vóóren noemende bij hunne nummers. Alleen het rot of de rotten, die genoemd zijn, zullen dadelijk het oog langs het gelid naar de zijde der rigting wenden, om te beoordeelen, hoeveel zij moeten vooruit of terug gaan, sich voorts bedaard op de lijn plaatsen, en vervolgens het hoofd weder in de houding regtuit brengen.

255. De onderwijzer moet zorg

dragen van vooraf de rotten te nummeren.

256. De rigtingen achterwaarts zullen naar dezelfde beginselen geschieden. De soldaten zullen zich, namelijk, een weinig achter de rigtingslijn begeven, en zich vervolgens door kleine voorwaartsche bewegingen, daarin plaatsen, overeenkomstig het, geen hierboven in n°. 247 is voorgescreven.

De onderwijzer zal kommanderen:

Achterwaarts rechts (of links) =
rigt u.

Bemerkingen omtrent de grondbeginselen der rigting.

257. De onderwijzer moet zich

aan de nakoming der volgende beginselen laten gelegen zijn:

Dat de soldaat met bedaardheid op de lijn van rigting komt;

omdat de overhaasting nadeelig is voor de goede orde en zelfs voor de vaardigheid in de uitvoering, die zich alleen laat verkrijgen, door den soldaat te gewennen, om al de bewegingen met kalmte, bezadigdheid en stiptheid te verrigten.

Dat hij het ligchaam niet achter, noch het hoofd voorover buigt;

omdat men zich alleen door de regelmatigheid der houding leert rigten.

Dat hij het hoofd zoo min mogelijk en slechts zoo veel op de zijde draait, als noodig is, om de lijn

der oogen te sien;

om voor te komen, dat het hoofd den
schouder buiten het gelid brengt, en
dat de verkeerde stand van een man
allen, die aan gindsche zijde van hem
zijn, doet afwijken.

Dat hij nimmer de lijn van rig-
ting overschrijdt;

omdat, zoo een soldaat deselve te bii-
ten ging, hij vervolgens zou genood-
saakt wesen achteruit te gaan, om
zich op de ware lijn te plaatsen en
zijn mislag zich op de manschappen
die verder staan, zou voortplanten,
welke dus insgelijks zouden genood-
saakt zijn terug te wijken: hetgeen
men met te meer zorgvuldigheid
moet vermijden, omdat behalve het
tijdverlies, dat daaruit zou ontstaan,
het moeilijker is zich achter

waarts, dan sich voorwaarts te
zigten.

Dat op het kommando staat,
de soldaat ganschelijk ophoudt
sich te bewegen, ook zelfs wan-
neer hij niet gerigt moogt wesen;

om hem de hebbelijkheid te doen ver-
krijgen van met vaardigheid te oog-
deelen, hoe zijne rigting moet zijn,
en van sich zonder zoeken daarin
te plaatsen.

Dat op het kommando, dat rot,
of die rotten, voor of achter, dege-
nen, welke niet genoemd zijn, zich
niet verroeren;

om niet de rotten, welke gerigt zijn,
in wanorde te brengen.

Dat in de achterwaartsche

richtingen de soldaat de lijn een weinig naar achteren over, schrijft;

ten einde zich door eene kleine voorwaartsche beweging op de lijn te brengen; wijl het op deze wijze gemakkelijker valt de richting te beoordeelen.

V i e d e L e s.

Zwenkingen.

258. De zwenkingen zijn van tweedeelei soort: die op de plaats, en die in den marsch.

259. De zwenkingen op de plaats zullen geschieden, om eenen troep te doen overgaan uit de orde van bataille in die van kolonne, of uit de orde van kolonne in die van ba-

taille.

260. De zwenkingen in den marsch zullen plaats hebben bij de veranderingen van directie in kolonne, telkens als deze beweging wordt uitgevoerd naar de tegengestelde zijde van den guide.

261. In de zwenking op de plaats, zal de man, die aan de spijl der zwenking is, alleen op de plaats omdraaijen; sonder vóór- of achteruit te gaan.

262. In de zwenkingen in den marsch maakt de man, die zich aan de spijl bevindt, de passen ses duim groot, om het zwenkingspunt vrij te maken, hetgeen noodzakelijk is; zullen de afdelingen eener kolonne van directie veranderen, sonder haren onderlingen

afstand te verliezen, gelijk in de pelotons-school zal worden verklaard.

263. In de beide bovengenoemde gevallen moet de man op den omswenkenden vleügel altoos de passen twee voet groot maken.

264. De beweging wendt rechts (of links) zal alleen plaats hebben in de veranderingen van directie in kolonne naar de zijde van den giiide; en men moet sich wel wachten, dese beweging met de zwenkingen in den marsch niet te verwaaren.

Zwenkingen op de plaats.

265. De onderwijzer zal op den vleügel, die marcheren moet, om denzelven te geleiden, eenen

wel geoefenden man stellen, en kommanderen:

1. Peloton rechts zwenkt.

2. Marsch.

266. Op het tweede kommando moeten de soldaten met den linkervoet aantreden, en te gelijker tijd het hoofd een weinig links wendden, met de oogen op de lijn der oogen van de manschappen, die aan hünne linkerhand staan, gevestigd. De man, welke aan de spil staat, zal den pas slechts marqueren, en sich voegen naar de beweging van den omswenkenden vleügel. De man, die desen vleügel geleidt, moet met den pas van twee voet marcheren, van den eersten pas af aan, den linkerschoüder een weinig voor brengen, de oogen op de uitgestrektheid

gronds, die hij betreden moet, vestigen, en nu en dan op het gelid slaan, en altijd den elleboog van zijnen nevenman, maar zachtjes, zonder desen ooit te drukken, aanraken.

267. De overige soldaten moeten den elleboog van hinnen nevenman ter zijde van den staanden vleugel zachtjes aanroeren, weêrstand bieden aan de drukking, die aan den tegenovergestelden kant ontstaan mocht, en zich voegen naar de beweging van den omswenkende vleugel, makende de passen zoo veel te kleiner, naarmate zij sich digter bij de spil bevinden.

268. De onderwijzer moet, om de grondbeginselen te tastbaarder te maken, den omtrek des cirkels, alvorens het gelid te doen halt houden,

één- of twee maal doen doorloopen, en er met zorgvuldigheid voor waken, dat het midden niet binnen- of buitenwaarts uiteen worde gedrongen.

269. Hij zal naar deselfde beginselen links laten zwenken, en om de zwenking te doen ophouden, zal hij de navolgende kommando's doen:

1. Peloton.

2. Halt.

270. Op het tweede kommando moet het gelid stil houden, en sich niemand meer veroeren tot op het kommando, hetwelk dadelijk zal volgen.

271. De onderwijzer sich naar den vleugel tegen over de spil bege-

vende, zal de beide eerste manschappen van dien vleugel in de richting plaatsen, dien hij door het gelid wil doen aannemen, latende tusschen hen en de spil de noodige ruimte voor de overige manschappen, om zich daar tusschen te stellen. Vervolgens zal hij kommanderen:

Links (of rechts) = r i g t w.

272. Op dit kommando moet het gelid zich plaatsen in de richting der beide manschappen, die tot grondslag verstrekken moeten, en zich daarbij naar de voorschrevene grondbeginselen gedragen.

273. De onderwijzer zal vervolgens kommanderen: s t a a t, hetwelk uitgevoerd zal worden, gelijk in n°. 253 bepaald is.

Bemerkingen nopens de grondregels der swenkingen.

274. Het hoofd een weinig naar de zijde van den omswenkenden vleugel wenden, en de oogen vastigen op de lijn der oogen van de manschappen, welke zich te die zijde bevinden;

dewijl het, sonder deze inachtne-
ming, onmogelijk sou wesen voor den soldaat, om de lengte van zijnen pas soodanig te regelen, dat de selve met de beweging van den omswenkenden vleugel overeenkomt.

Zachtjes aanhouden tegen den elleboog van zijnen nevenman naar den kant van de spil;

opdat er tusschen de rotten, onder het swenken, geene opening

gen ontstaan.

Van de drukking, die van den kant van den omswenken, den vleugel komt, weerstand bieden;

omdat, wanneer men desen grondregel versuimde, de spil, welke in de swenkingen op de plaats een onbewegelijk punt moet zijn, door de drukking uit haren stand zou kunnen gedrongen worden.

Zwenkingen in den marsch.

275. Zoodra de rekruten de swenkingen op de plaats wel ten uitvoer brengen, moet men hen oefenen om onder het marcheeren te swenken.

276. Te dien einde zal de on-

derwijzer, wanneer het gelid zich in den marsch bevindt, en hij het, selve naar de zijde tegenover den gūide van directie wil doen veranderen, de navolgende kommando's doen:

1. Rechts (of links) swenkt

2. Marsch.

277. Het eerste kommando moet op twee passen afstands van het swenkingspunt geschieden.

278. Op het tweede kommando zal de swenking op deselfde wijze, als die op de plaats, worden uitgevoerd, uitgezonderd dat de voeling, in plaats van naar den kant der spil genomen te worden, naar de zijde van den gūide

de zal blijven; dat de man, die zich aan de spil bevindt, in stede van op de plaats te wenden, zich voegen zal, naar de beweging van den omswenkenden vleugel, den elleboog van zijnen nevenman zachtjes aanroeren, den passes duim lang maken en alsoo grondt naar voren winnen, door het beschrijven van eenen kleinen cirkelboog, om het swenkingspunt vrij te maken en dat het midden van het gelid een weinig naar achteren sal inbuigen.

279. De swenking volbragt zijnde, zal de onderwijzer kommande, een:

1. Voorwaerts.

2. March.

280. Het eerste kommando zal geschieden op het oogenblik, dat er nog twee passen moeten gedaan worden om de swenking te volindigen.

281. Op het tweede, hetwelk gedaan zal worden zooora de swenking volbragt is, moet de man, die den omswenkenden vleugel geleidt, zich recht vooruit begeven en den geene, welke zich aan de spil bevindt, even als al het overige van het gelid, den pas van twee voet hervatten, en het hoofd wederom rechtuit houden.

Van directie veranderen naar de zijde van den guide.

282. De veranderingen van directie naar de zijde van den guide zullen op de volgende wijze worden, ten

uitvoer gebracht. De onderwijzer zal kommanderen:

1. Wendt links (of rechts).

2. March.

283. Het eerste kommando zal gelijk hierboven, wanneer er nog twee passen gedaan moeten worden, geschieden.

284. Op het tweede, hetwelk zal uitgesproken worden op het oogenblik dat het gelid moet wenden, zal de gijde in den marsch links- of rechtsom maken, en zonder de tijdmaat te vertragen of te versnellen, noch de grootte van den pas te verlengen of te verkorten, in de nieuwe directie doormarcheren. Al het overige van het gelid zal zich schielijk, doch

zonder te loopen in de nieuwe directie van den gijde voegen, en ten dien einde zal ieder man den schouder aan den tegenovergestelden kant van den gijde voorbeenggen, den geswinden pas, om zich in de nieuwe directie te begeven aannemen, het hoofd en de oogen naar den kant van den gijde wenden, aan dienzelfden kant den elleboog van zijnen nevenman aanraken, terwijl hij zich in de richting van den gijde plaats en den pas van denzelfven aanneemt, en vervolgens het hoofd en de oogen in de houding rechtuit herstellen. In deser voege zullen al de manschappen de een na den ander, op de richting van den gijde komen.

Bij de uitgevers dezes, zijn onder ande-
ren, ook de navolgende officieele
Militaire werken gedrukt
en te bekomen.

Beücher, (W. J.) Handleiding voor on-
derofficieren tot de kennis der theo-
retische en praktische wetenschap-
pen der Artillerie. 1853. eerste
stukje, Tweede Druk, op velin past-
papier, in klein octavo. . . - 1.80.

Het zelfde werkje, tweede stuk, eerste
druk. - 3.00.

Het derde en laatste stukje met de pla-
ten is ter perse.

Besluit, houdende daargestelling van
eene Bedruwen- en Weezenkas
voor de Officieren van de Landmagt
der Vereenigde Nederlanden, gear-
resteerd den 14den Januarij 1815,
n°. 29, in 8°. - 0,50.

Cessac, (de) Gids voor den Officier der
infanterie in het veld; uit het Fran-

sch vertaald, naar de derde uitgave
door den Kapitein Adjutant H. de
Greef, 2 deelen met platen, in 8°.

..... f 10.00.
Extract uit het Crimineel Wetboek
voor het Krijgsvolk te Lande, om, in
gevolge art. 9° van het Reglement,
op den inwendigen dienst in de
Chambre te worden aanpeplakt,
in plano. - 0.20.

Hetzelfde Extract in kl. zakformaat.
..... - 0.20.

Frankamp, memorie over de grond-
beginselen der strategie door de Art-
illerie-Generaal Vaudoisouet.
kl. 8°. - 0.75.

Ingen, (J. H. van) Verhaal der belang-
rijkste ontmoetingen en krijgshand-
len van de Mobile Amsterdam-
sche Schutterij, van derselver uit-
tocht den 29 October 1830, tot den
29 Augustus 1831, in 8°. - 1.25

—
Instructie voor den dienst van het
Korps Ingenieurs, gearresteerd bij
besluit van den 11den Januarij 18-
15, in 8°. - 0.60.

— voor de Guides der konink-
lijke Nederlandsche Armee, 1831,
in klein zakformaat. - 0.20.

— voor de Generaals, komman-
derende de groote Militaire Afdel-
lingen; voor de Officieren van den
Generaalen Staf; voor de Plaatselijke
Kommandanten en Plaats-Offi-
cers, alle gearresteerd bij besluit
van den 11den Januarij 1815, in
8°. - 0.75.

Instructie (provisionele) voor den
dienst, de Krijgsticht en Policie
van Kampeerende Troepen, gearres-
teerd bij besluit van den 11den Sep-
tember 1819, n. 1, in 8°. - 0.50.

— Idem, nadere Instructie, ge-
arresteerd bij besluit van den 24den

July 1821, no. 158, in 80. - 0. 15.
 Kesman, (J. H.) Overzicht van de Mi-
 litaire Inwendige Administratie,
 in 80. - 1, 10.
 Kommando-woorden, welke in het
 Reglement op de Exercitiën en Ma-
 noeuvres der Infanterie voorkomen,
 in 80. - 0. 25.
 Nanning, (P. J. G. J. J. J.) Proeven van
 Krijgszangen 1828, in klein 80. 0. 25.
 Notten, (G. A. Geinweit van der) On-
 derriigt wegens het Schiet-en Zijd-
 geweer, ten dienste van het Konin-
 klijke Nederlandsche Leger, met
 aanmerkingen en bijgevoegde
 platen vermeerderd; vijfde veel
 vermeerderde uitgave, gevolgd van
 het onderriigt wegens het schiet-en
 zijdgeweer, sedert het jaar 1813, met
 platen, in 80. - 7. 00.
 Onderriigt wegens het Schiet
 en zijdgeweer met platen. in 80.
 - 5. 20.

安政丙辰新鐫

和蘭
官軍

銃卒訓語

初編

曾田勇二藏梓

